

Migranti in begunci v Sloveniji 2020

Agenda 2030 in migracije - poročilo
Ljubljana, oktober 2020

Pregled pripravil:

Albin Keuc

SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč

Koordinator programa:

Zavod Povod, zanj Robert Križanič

Poročilo je nastalo v okviru programa »Obrazi migracij«, ki ga izvaja konzorcij evropskih nevladnih organizacij in ga sofinancirata Evropska Unija ter Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Mnenja, izražena v poročilu, so mnenja avtorjev.

Priprava podlag in pregled Reka Si, Zavod za trajnostno bivanje.

I. Uvod	4
Migracije	4
Drugi prostovoljni nacionalni pregled izvajanja Agende 2030 in migracije.....	5
Priseljevanje v Slovenijo	5
Mednarodna zaščita, azil	7
Institucionalni model podpore vključevanju.....	8
Javno mnenje in sovražni govor	9
II. Monitoring.....	11
1. Socialno vključevanje migrantov.....	11
Priporočila.....	14
2. Gospodarsko in politično vključevanje migrantov	15
Gospodarsko vključevanje	15
Plačilo za delo	17
Politično vključevanje.....	17
Priporočila.....	18
3. Zakonite poti za migrante.....	19
Preselitve in premestitve beguncev	19
Združevanje družinskih članov	19
Oprostitev plačila šolnin in štipendij	20
Mladoletniki brez spremstva	20
Priporočila.....	21
4. Mednarodna partnerstva in diaspore	22
Priporočila.....	23
5. Migracije z vidika enakosti spolov.....	24
Spolno nasilje in nasilja na podlagi spola.....	25
Priporočila.....	25
III. Zaključki	27
IV. Dodatki.....	29

I. UVOD

Migracije

Slovenija kaže vse znake srednje razvite evropske države: ima hitro starajoče se prebivalstvo, relativno nizko rodno, negativen naravni prirast prebivalstva, sooča se s pomanjkanjem ustrezno usposobljene delovne sile; izseljevanje iz države se povečuje, zato mora to »populacijsko vrzel« nadomeščati s priseljevanjem. Zgodovinsko pogojeno je močno priseljevanje iz držav na Zahodnem Balkanu, in sicer z območja nekdanje Jugoslavije. Priseljenci iz teh držav, ki tvorijo relativno močne diaspore, zagotavljajo močno podporo priseljevanju. Prav tako svoje prispevajo relativno šibek gospodarski položaj v tej regiji, politične nestabilnosti, negotova prihodnost in šibka podpora EU nadaljnjemu širjenju Unije. V zadnjih letih se povečuje priseljevanje oseb, ki v Sloveniji zaprosijo za mednarodno zaščito.

Hkrati ugotavljamo, da je bila Slovenija do nedavnega brez prave migracijske politike z elementi integracije, čeprav je leta 2010 sprejeta *Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020*.¹ Ta strategija je bila usmerjena predvsem na gospodarske razsežnosti potreb po priseljevanju zaradi demografije, gospodarskih učinkov, povpraševanja na slovenskem trgu dela in konteksta strategije Evropske unije o priseljevanju. Pred tem sta bili že leta 1999 sprejeti *Resolucija o imigracijski politiki* in nato še leta 2002 *Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije*.² Oba dokumenta je kot temeljno navodilo za oblikovanje celovitega pravnega in institucionalnega okvira za učinkovito politiko priseljevanja sprejel Državni zbor Republike Slovenije. Vlada Republike Slovenije je še leta 2019 poudarjala, da »migracije spodbujajo razvoj, kar izhaja že iz *Resolucije o migracijski politiki Republike Slovenije*, sprejete v Državnem zboru Republike Slovenije leta 2002, v kateri je zapisano, da je politika migracij tematsko področje, ki je z lastno strategijo, načeli, izhodišči in pravili integralna ter fleksibilna entiteta prebivalstvenega, gospodarskega, družbeno-kulturnega in političnega razvoja Republike Slovenije. Resolucija nadalje poudarja, da integracijska politika oziroma v ožjem smislu priseljska politika do prisotnih in bodočih priseljencev, ki se nanaša na ukrepe države in družbe, ki zagotavljajo ugodne pogoje za kakovost življenja priseljenih, vključno z aktivnim preprečevanjem diskriminacije, ksenofobije in rasizma, spodbuja integracijo in omogoča, da priseljenci postanejo odgovorni udeleženci družbenega razvoja Slovenije.«³ Ob tem se resolucija sklicuje na poročilo Mednarodne organizacije za migracije (IOM), ki v svojem poročilu *Migracije in Agenda 2030* iz leta 2018 ugotavlja, »da je prispevek migrantov k trajnostnemu razvoju držav cilja in držav izvora merljiv v milijardah dolarjev. Skupni prispevek migrantov v globalnem BDP znaša 9 % celotnega proizvoda oziroma tri bilijarde dolarjev več, kot če bi migranti ostali v matičnih državah. V letu 2017 so migranti v matične države nakazali kar za 466 milijard dolarjev prejemkov, kar je trikratnik vseh sredstev, ki jih mednarodna skupnost nameni za uradno razvojno pomoč. Po drugi strani migranti 85 % svojih prejemkov porabijo v državi gostiteljici.«⁴

Vlada Republike Slovenije je v letu 2019, predvsem zaradi soočenja s tako imenovanimi nezakonitimi migracijami iz »balkanske smeri« ter zaveze iz koalicijske pogodbe, na hitro pripravila in sprejela *Strategijo na področju migracij*,⁵ ki poleg področij ekonomskih migracij in mednarodne zaščite pokriva še področje integracije. Končni izdelek, katerega nosilec je bilo Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, je bil sprejet julija 2019 in v sebi nosi vse značilnosti diskurza notranjega ministrstva: »močan poudarek je na nelegalnih migracijah, varnostnih vprašanjih, zaščiti meja in azilnih postopkih, medtem ko večino migracij v Sloveniji dejansko predstavljajo dokumentirane ekonomske migracije (tj. migrantski delavci, ne pa prosilci za azil ali nezakoniti migranti)«. ⁶ Slovenija je v prvi vrsti priseljska država »zaradi zaposlitev in združevanja družin« in ne zaradi prosilcev za mednarodno zaščito.⁷

1 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO4>.

2 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO20>.

3 Vlada Republike Slovenije, Odgovor na zahtevo za dopolnitev odgovora na poslansko vprašanje Zmaga Jelinčiča Plemeni tega v zvezi z albanizacijo Velenja, 29. 8. 2019

4 Ibid.

5 Vlada Republike Slovenije, Strategija Vlade Republike Slovenije na področju migracij, julij 2019, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/SOJ/STR17072019.pdf>.

6 Maja Ladič et al., Nacionalni mehanizem za evalvacijo integracije SLOVENIJA, Poročilo za leto 2019 [NIEM National Report 2020], Mirovni inštitut, 2020.

7 Ibid.

Strategija se neposredno sklicuje na *Agendo za trajnostni razvoj 2030*, na podcilj 10.7: »Omogočiti urejene, varne, zakonite in odgovorne migracije ter mobilnost ljudi, tudi z izvajanjem načrtovanih in dobro upravljanih migracijskih politik«. Pri tem je izpostavljeno, da tudi načrtovanje in izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije temelji na ciljih trajnostnega razvoja Agende 2030. V obeh primerih se kot skrbnik tega področja omenja Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, ki stroške oskrbe beguncev v Sloveniji poroča kot del uradne razvojne pomoči Slovenije. Ti stroški vključujejo stroške za bivanje, prehrano, osnovne pripomočke, opismenjevanje, učno pomoč, pomoč pri nastanitvi, zdravje, prevoz in ostalo začasno oskrbo, storitve nujne zdravstvene oskrbe, informiranje, zagotavljanje brezplačne pravne pomoči pred sodišči, prevajanje in tolmačenje v postopkih mednarodne zaščite (25-odstotna soudeležba) ter del sredstev za oskrbo mladoletnih oseb brez spremstva.

Strategija skladno z določili *Strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči do leta 2030* iz leta 2018 določa, da je delovanje Republike Slovenije usmerjeno v podporo partnerskim državam pri njihovem uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja, in sicer na štirih izbranih področjih. To so: (i) dostojno delo, produktivna zaposlenost in trajnostni gospodarski razvoj (cilj trajnostnega razvoja št. 8); (ii) miroljubne in vključujoče družbe ter učinkovite, odgovorne in pregledne ustanove (cilj trajnostnega razvoja št. 16); (iii) trajnostni načini proizvodnje in porabe oziroma krožno gospodarstvo (cilj trajnostnega razvoja št. 12) ter (iv) boj proti podnebnim spremembam (cilj trajnostnega razvoja št. 13).⁸ Strategija kot izvajalca te naloge določa Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije.

Slovenija z oprostivami plačila šolnin in s štipendijsko politiko spodbuja šolanje študentov ter dijakov iz drugih držav.

Drugi prostovoljni nacionalni pregled izvajanja Agende 2030 in migracije

Zato ne preseneča vsebina *Drugega prostovoljnega nacionalnega pregleda izvajanja Agende 2030*,⁹ v kateri so opisani primeri projektov, ki se dotikajo begunske problematike in jih s svojim programom podpore projektom razvojnega sodelovanja, ki jih v partnerskih državah z lokalnimi partnerji izvajajo nevladne organizacije, financira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije.

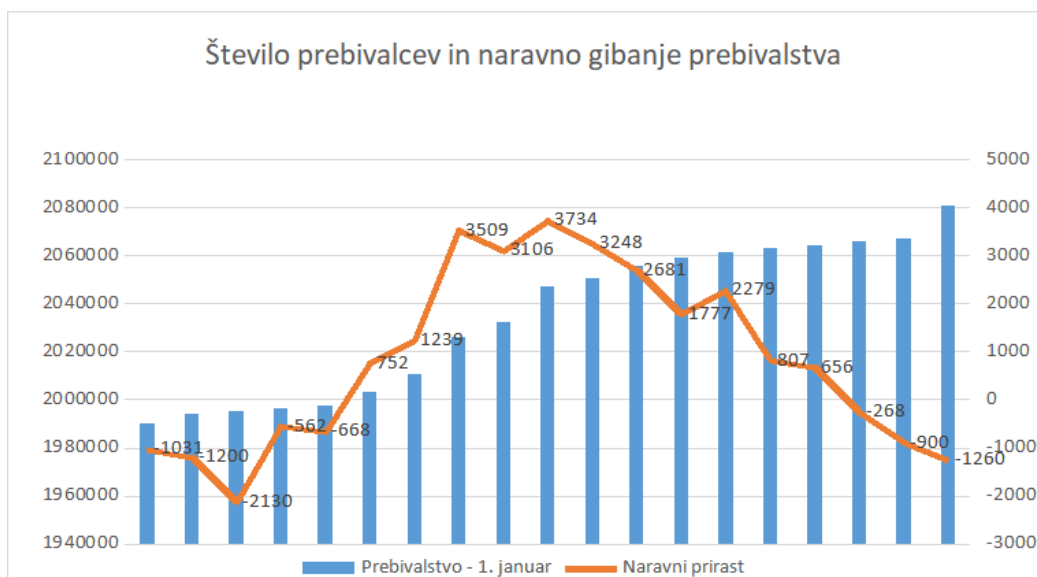
Pri 2. cilju trajnostnega razvoja o odpravi lakote, zagotovitvi prehranske varnosti in boljše prehrane ter spodbujanju trajnostnega kmetijstva je Slovenija podprla »projekt za večjo varnost preskrbe s hrano in pitno vodo med begunskim in lokalnim prebivalstvom v bližini glavnega mesta Ugande v letih 2017–2019.« V istem obdobju je pri 5. cilju trajnostnega razvoja o enakosti spolov in krepitvi vloge žensk ter deklic izpostavljeno financiranje projektov v Črni gori, Severni Makedoniji, Srbiji, Albaniji ter Bosni in Hercegovini, kot tudi v Ugandi, Ruandi in Demokratični republiki Kongo. Projekti so bili osredotočeni predvsem na ekonomsko opolnomočenje in neodvisnost žensk. Pri 10. cilju trajnostnega razvoja o zmanjšanju neenakosti med državami in znotraj njih je izpostavljeno, da so mnogi projekti oblikovani tako, da »pri naslavljanju žensk prepoznavajo interseksijske oblike diskriminacije in tako neposredno naslavlja npr. revne ženske, ženske s podeželja in ženske begunke.« Pri 11. cilju trajnostnega razvoja o skrbi za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta ter naselja je izpostavljeno delo na osnovnih in srednjih šolah ter v begunskem taborišču v Jordaniji, kjer so »mlade ozaveščal[i] o tveganjih in nevarnostih min, spodbujal[i] varno vedenje med sirskimi begunci v Jordaniji ter s tem prispeval[i] k minimiziranju števila morebitnih žrtev min ob vrnitvi v domovino.«

Priseljevanje v Slovenijo

Prenizka intenzivnost soočanja z izzivi »regularnih in neregularnih« migracij je povzročila težave z dejanskim izvajanjem integracijskih procesov, ki so se v prvi vrsti pokazale predvsem zaradi povečanja števila oseb z mednarodno zaščito ter tako imenovanega »begunskega vala« po balkanski poti od konca 2015 naprej, četudi so bili znaki nezadostnosti integracijskih ukrepov vidni tudi že prej. O tem je govora v pričujočem pregledu. V nadaljevanju za ilustracijo podajamo nekaj podatkov o gibanjih na ravni prebivalstva Republike Slovenije.

8 Vlada Republike Slovenije, Strategija Vlade Republike Slovenije na področju migracij, julij 2019.

9 Vlada Republike Slovenije, Drugi prostovoljni nacionalni pregled implementacije ciljev trajnostnega razvoja, 2020.

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (SURS)

Prebivalstvo Republike Slovenije se je v zadnjih devetnajstih letih s 1.990.094 povečalo na 2.080.908 prebivalcev (prirastek v višini 90.814 prebivalcev). V zadnjem desetletju smo priča stalnemu upadanju naravne prirasti prebivalstva. Naravni prirast je bil v Sloveniji tudi v letu 2019, tako kot v letih 2017 in 2018, negativen in je znašal -1.260.

Večino prirastka prebivalstva lahko pripišemo priseljevanju. Po podatkih SURS je bil leta 2019 selitveni prirast (razlika med številom priseljenih in odseljenih prebivalcev v koledarskem letu) tujih državljanov najvišji po letu 2009, to je 16.213 oseb. »1. aprila 2020 je imela Slovenija 2.097.195 prebivalcev ali 1.300 več kot eno leto prej. Število državljanov Slovenije se je v prvem četrtletju 2020 zmanjšalo, število tujih državljanov pa povečalo; njihov delež se je zvišal na 7,6 %.«¹⁰

Ta gibanja se kažejo na področju veljavnih dovoljenj za stalno in začasno prebivanje, ki v zadnjem desetletju in več strmo naraščajo. V letu 2019 je bilo veljavnih 87.488 dovoljenj za stalno prebivanje (v letu 2018 83.542). V istem letu je bilo veljavnih 79.550 dovoljenj za začasno prebivanje (v 2018 skoraj 64.500 dovoljenj).

Vir: SURS

10 Barica Razpotnik, 1. aprila 2020 v Sloveniji 2.097.195 prebivalcev ali 1.300 več kot tri mesece prej, SURS. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8974>.

Konec decembra 2019 je imelo v Sloveniji veljavno dovoljenje za prebivanje ali potrdilo o prijavi prebivanja več kot 196.470 oseb (v letu 2018 176.043) - med njimi jih je 167.438 državljanov tretjih (ne EU) držav. V spodnji tabeli je prikazano število izdanih dovoljenj osebam z državljanstvom tujih držav za prvih deset držav, ki skupaj predstavljajo 144.302 dovoljenj ali več kot 86 % vseh veljavnih dovoljenj. Med veljavnimi dovoljenji za začasno prebivanje je največ enotnih dovoljenj za prebivanje in delo, sledijo jim veljavna dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve z družino in zaradi študija.

Največ veljavnih dovoljenj imajo državljani Bosne in Hercegovine, sledijo jim državljani Kosova, Srbije, Severne Makedonije in Ruske federacije. Pričakovanja, da se bo po vstopu Slovenije v EU povečalo priseljevanje iz starih članic EU, se niso uresničila.

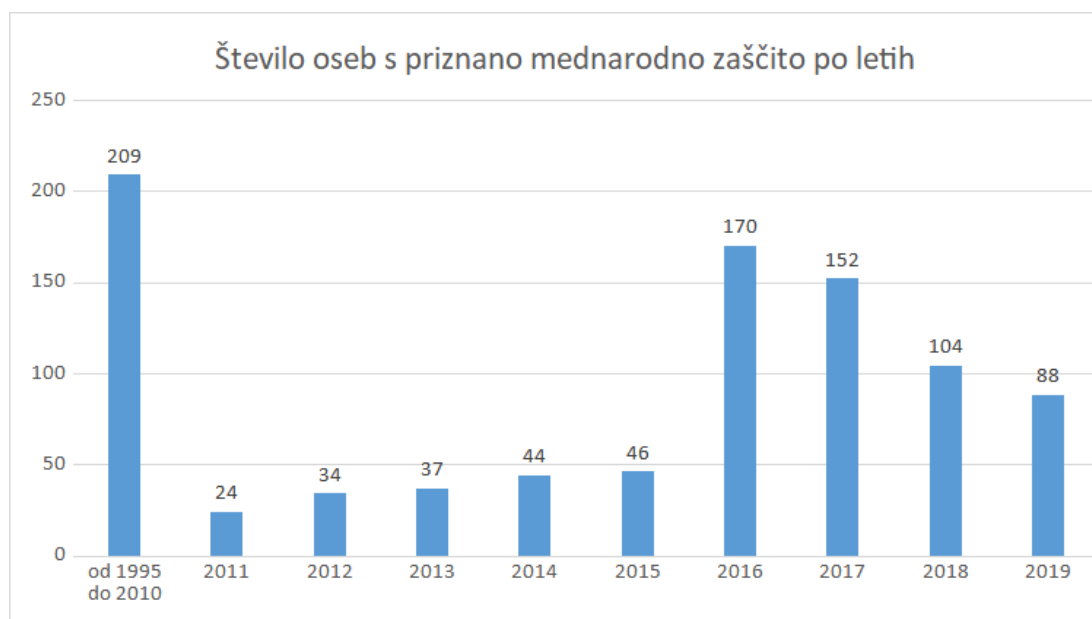
Število dovoljenj za stalno in začasno prebivanje, prvih deset držav

	Dovoljenja za stalno prebivanje	Dovoljenja za začasno prebivanje	SKUPAJ
Bosna in Hercegovina	44993	34512	79505
Kosovo	14841	7089	21930
Srbija	7732	10743	18475
Severna Makedonija	9733	4758	14491
Ruska federacija	1104	2252	3356
Ukrajina	1291	1993	3284
Kitajska	974	408	1382
Črna gora	643	368	1011
Združene države Amerike	204	338	542
Tajska	206	120	326

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2020

Mednarodna zaščita, azil

Po podatkih Urada Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov je bilo julija 2019 v Sloveniji 670 oseb s priznano mednarodno zaščito (od katerih vsi ne živijo v Sloveniji), 312 prosilcev za azil, ki so večinoma nastanjeni v azilnem domu, in 107 oseb na čakanju za vložitev prošnje.

Vir: Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov

V letu 2019 je bilo vloženih 3821 vlog za mednarodno zaščito. V istem letu je upravni organ 85 osebam priznal status mednarodne zaščite, 128 osebam je bila prošnja zavrnjena, v 3273 primerih pa je bil postopek ustavljen.

Številke v prvi polovici leta 2020 so podobne, saj je bilo do julija vloženih 1938 vlog za mednarodno zaščito. 72 osebam je bil priznan status mednarodne zaščite, 127 osebam je bila prošnja zavrnjena, v 1063 primerih pa je bil postopek ustavljen (v večini primerov zato, ker so prosilci v vmesnem času zapustili teritorij Republike Slovenije).

Institucionalni model podpore vključevanju

Migracijska politika je bolj ali manj centralizirana na ravni Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, ki je pristojno za vprašanja azila in migracij. Osebe z mednarodno zaščito imajo v skladu z Zakonom o mednarodni zaščiti pravico do:

- pridobitve informacij o statusu, pravicah in dolžnostih;
- prebivanja v Republiki Sloveniji;
- denarnega nadomestila za zasebno nastanitev;
- zdravstvenega varstva;
- socialnega varstva;
- izobraževanja;
- zaposlitve in dela;
- pomoči pri vključevanju v okolje.

V preteklih letih, vse od sprejema *Uredbe o pravicah in dolžnostih beguncev v Republiki Sloveniji* iz leta 2004, je Vlada Republike Slovenije financirala projekte nevladnih organizacij in storitve izobraževalnih organizacij, predvsem na področjih nudenja pomoči pri učenju slovenskega jezika in seznanjanja s slovensko družbo, nudenja učne pomoči, ozaveščanja javnosti o begunski problematiki ter nudenja pomoči pri iskanju nastanitve. Vlada je tudi zagotavljala sredstva za kritje stroškov zdravstvene oskrbe, socialne varnosti in izobraževanja.

Poleg Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije so za področje vključevanja pristojni še:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije oziroma centri za socialno delo, ki so neposredni izvajalci nalog po Zakonu o socialnem varstvu (nastanitev in obravnava mladoletnikov brez spremstva, socialno varstvo);
- Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije (zdravstveno varstvo);
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije oziroma Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, ki je izvajalska organizacija delovnega področja trga dela in zaposlovanja (dostop do trga dela);
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije (izobraževanje in usposabljanje);
- Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Leta 2017 je bil ustanovljen poseben Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (UOIM), ki je po novem odgovoren za prosilce za azil in za ljudi s priznано mednarodno zaščito (s statusom begunca ali s subsidiarno zaščito). Njihovo skupno število je v letu 2020 približno 1000, medtem ko je priseljencev iz tako imenovanih tretjih držav (ne EU držav) več kot 167.000. Ob tem moramo poudariti, da se UOIM ne ukvarja z integracijo oseb iz drugih oblik priseljavanja.

V modelu deluje tudi posvetovalni organ, Svet za vključevanje tujcev, ki podaja mnenja in priporočila k nacionalnim programom, pomembnim za vključevanje tujcev, podaja mnenja in priporočila ter sodeluje v postopkih priprave zakonov in drugih predpisov, ki vplivajo na področje vključevanja tujcev. Prav tako spremlja izvajanje integracijskih ukrepov, analizira stanje in o tem letno poroča Vladi Republike Slovenije.

Javno mnenje in sovražni govor

Integracija kot dvosmerni proces zahteva veliko analitičnega dela na ravni spremljanja in vrednotenja stvarnih procesov ter življenjskih situacij, v katerih se najdeta oba, tako migrant kot lokalni prebivalec, ki se nahajata v zelo različnih položajih in situacijah moči. Zaradi sprememb v zaznavanju migrantov in fenomena migracij nasploh, predvsem zaradi »begunskega vala« v letih 2015 in 2016, smo bili priča velikim spremembam javnega diskurza, podkrepjenega z novimi oblikami komuniciranja (digitalna socialna omrežja).

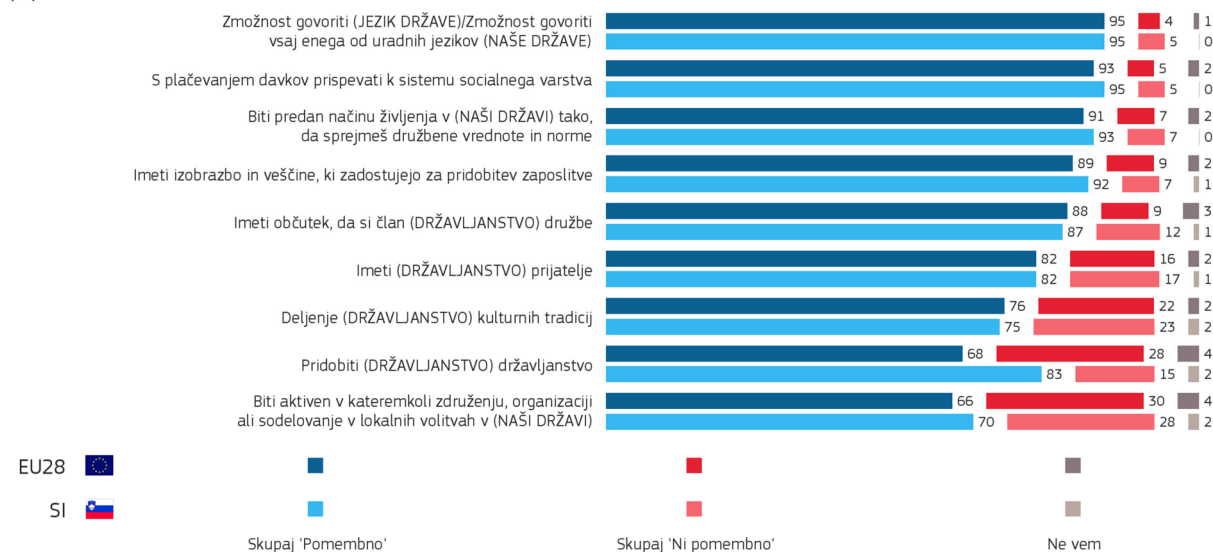
Po Eurobarometru¹¹ iz oktobra 2017 prebivalci Slovenije, podobno kot je povprečje v Evropski uniji, kot zelo pomembne faktorje za uspešno integracijo izpostavljajo:

- zmožnost govorjenja slovenskega jezika;
- plačevanje davkov (prispevanje) in
- sprejemanje lokalnih družbenih vrednot in norm.

Dejavniki, ki prispevajo k uspešni integraciji

Ljudje imajo različne poglede na to, kaj pomeni biti dobro integriran v (DRŽAVLJANSTVO) družbo. Kako pomembno je vsako od naslednjega za uspešno integracijo priseljencev v (NAŠI DRŽAVI)?

(%)

Vir: Eurobarometer, 2017

Zato ne preseneča, da je socialno-politična občutljivost opazna predvsem pri vprašanju jezika. Kot dober primer lahko izpostavimo razpravo v Državnem svetu maja 2018,¹² na kateri se je postavilo vprašanje o zadostnosti ukrepov za učenje slovenskega jezika za migrante (predvsem za albansko in makedonsko govoreče). Iz zapisa je razvidno, da manko poznavanja jezika generira niz življenjskih situacij, ki jih ni mogoče razrešiti (ponavadi iz formalno-pravnih razlogov) na mestu nastanka, situacija pa je še težja predvsem zaradi ločenosti med ukrepi na nacionalni ter pristojnostmi na lokalni ravni.

11 European Commission. (2018). *Special Eurobarometer 469. Integration of immigrants in the European Union*. Report October 2017. Dostopno na: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2169>.

12 Državni svet Republike Slovenije, Sklepi k odprtim vprašanjem integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, 16. 5. 2018. Dostopno na http://www.ds-rs.si/sites/default/files/dokumenti/6ds-7sklep_3_komisij_in_is_lokalcev_integracija_tujcev_lekt.pdf.

Tako odsotnost koordinacije, fragmentacija odločanja ter vrzel med nacionalno in lokalno ravno neposredno prispevajo k nastajanju pogojev za širjenje diskurza kriminalizacije migracij¹³ in sovražnega govora.

Večina podatkov in na njih temelječe interpretacije izhajajo iz obdobja pred pandemijo covid-19.

Pri oblikovanju priporočil smo se oprli predvsem na poročila nevladnih organizacij na temo migracij in integracije:

- Aida, *Asylum Information Database, Country Report: Slovenia, 2019 update*, PIC;
- Maja Ladič et al., *Nacionalni mehanizem za evalvacijo integracije SLOVENIJA, Poročilo za leto 2016* [NIEM National Report 2018], Mirovni inštitut, 2018;
- Maja Ladič et al., *Nacionalni mehanizem za evalvacijo integracije SLOVENIJA, Poročilo za leto 2019* [NIEM National Report 2020], Mirovni inštitut, 2020;
- *Stališča nevladnih organizacij do predloga Strategije Vlade Republike Slovenije na področju migracij*, 26. april 2019;
- InterCap, *Slovenian national report on migration, sustainability and development Education*, april 2018.

V tem poročilu ne obravnavamo vprašanj glede integracije Romov. Celovito poročilo o tem prinaša prispevek:

- Amnesty International, *Slovenia: persisting challenges in Roma integration*, Amnesty International submission for the UN Universal Periodic Review, 34th session of the UPR Working Group, iz novembra 2019.¹⁴

13 Veronika Bajt, Mojca Frelj, *Crimmigration in Slovenia, Dve domovini - Two homelands*, 49/2019, DOI: 10.3986/dd.v0i49.7251.

14 Amnesty International, *Slovenia: persisting challenges in Roma integration*, Amnesty International submission for the UN Universal Periodic Review, 34th session of the UPR Working Group, november 2019. Dostopno na: <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR6804762019ENGLISH.PDF>.

II. MONITORING

1. Socialno vključevanje migrantov

Četudi vladna strategija na področju migracij poudarja pomen sistematskega vključevanja oziroma integracije migrantov in oseb z mednarodno zaščito, je to področje še zmeraj preslabo razvito na vseh področjih, da bi lahko trdili, da Slovenija uspešno blaži njihovo izpostavljenost različnim tveganjem in ranljivostim. Po mnenju nevladnih organizacij sta za vključevanje oseb s priznano mednarodno zaščito še zmeraj značilni slaba povezanost različnih programov na tem področju in relativno šibka koordinacija tovrstnih dejavnosti na lokalni ravni, ki dejansko tudi nima nobenih pristojnosti (in ima za to tudi manj denarja).

Na drugi strani so »regularni« migranti, ki v državo prihajajo z urejenimi dovoljenji za bivanje – kar pomeni, da imajo dokazljiv namen bivanja v državi, od dela do združevanja z družino – v veliki meri prepuščeni sami sebi oziroma svojim bolj ali manj dobro organiziranim diasporam, ki so se razvile v okolju notranjih migracij na območju Zahodnega Balkana oziroma v sklopu notranjih migracij v nekdanji Jugoslaviji.

Obema skupinama je skupno, da jima država omogoča brezplačne programe učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe. Vlada Republike Slovenije sicer razpisuje sredstva za podporne dejavnosti pri vključevanju v družbo na splošno, pri orientaciji premeščenih beguncev ali pri podpori pri zaposlovanju, vendar je težko zagotoviti primerno sistematičnost in trajnost tovrstnih projektov, ki so velikokrat odvisni od drugih sofinancerjev (predvsem od Evropske komisije).

V nadaljevanju bomo opisali pet dogodkov iz vsakdanjega življenja osebe z mednarodno zaščito in pomen stopnje socialne vključenosti – iskanja namestitve, zaposlitve, šolanja, socialne in zdravstvene varnosti.

A. Namestitev – Za prosilce za status mednarodne zaščite ima Slovenija na voljo štiri lokacije za nastanitev, ki so funkcionalno razdeljene. V Ljubljani je azilni dom, ki ima še tri podružnice, in sicer v Logatcu, v Ljubljani (Kotnikova) in v Dijaškem domu Postojna.

Zmogljivost in zasedenost v azilnem domu

Center	Zmogljivost	Zasedenost (31. 12. 2019)
Azilni dom Ljubljana	203	152
Podružnica Kotnikova	90	77
Podružnica Logatec	108	19
Dijaški dom Postojna	28	6
Skupaj	429	254

Vir: Aida, Asylum Information Database, Country Report: Slovenia, 2019 Update

V Podružnici Kotnikova so nameščeni izključno samski moški, v Podružnici Logatec večinoma družine in pari ter v Dijaškem domu Postojna mladostniki brez spremstva. V Azilnem domu Ljubljana so večinoma nameščeni samski moški in nekaj družin. Prosilci morajo azilni dom zapustiti po pozitivni odločbi Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, s katero jim je dodeljen status mednarodne zaščite.

Osebe z mednarodno zaščito lahko prvo leto po pridobitvi statusa denarno nadomestilo zamenjajo za brezplačno namestitev v tako imenovanih integracijskih hišah. V Sloveniji so tri integracijske hiše: v Ljubljani, Mariboru in Velenju. Vse tri upravlja Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.

Zmogljivost in zasedenost v azilnem domu

Integracijska hiša	Zmogljivost	Zasedenost (31. 12. 2019)
Ljubljana	15	3
Maribor	45	26
Velenje	30	0
Skupaj	90	29

Vir: Aida, Asylum Information Database, Country Report: Slovenia, 2019 Update

Osebe z mednarodno zaščito nimajo dostopa do neprofitnih stanovanj in so prepuščene trgu, na katerem konkurirajo z drugimi iskalci stanovanj. Izpostaviti velja, da imajo pravico do mesečnega denarnega nadomestila za stroške najemnine za obdobje 18 mesecev, ki se pod določenimi pogoji lahko podaljša še za dodatnih 18 mesecev. Po poročanju Aida¹⁵ je v letu 2019 v zasebni namestitvi bivalo 535 prejemnikov mednarodne zaščite v Sloveniji.

Kot poročajo nevladne organizacije, se begunci pri iskanju namestitve srečujejo z velikimi težavami. Višina najemnine, zavračanje s strani najemodajalcev, urejanje pisnih pogodb, varščine ali vnaprejšnje plačilo ene najemnine, odpiranje bančnih računov, vzajemno komuniciranje, poznavanje jezika in nezaupanje. Vse to so kritične točke na poti do zasebne namestitve. Ker so najemnine za stanovanja v urbanih središčih visoke, se osebe z mednarodno zaščito selijo na podeželje, kjer njihovi že tako šibki socialni stiki še dodatno trpijo. Na drugi strani pa nekateri najemodajalci, ki poznajo stisko oseb z mednarodno zaščito, za neprimerna stanovanja zahtevajo visoke zneske.

Reševanje problema namestitve po pridobitvi statusa mednarodne zaščite je še dodatno zapletla sprememba *Zakona o mednarodni zaščiti*, ki je ukinila finančno pomoč ob priznanju statusa. To je begunce seveda postavilo v zelo neugoden položaj, saj morajo nadomestno namestitev iskati z omejenimi prihodki, z najemodajalci pa se morajo pogajati na podlagi zelo šibke osnove. Zato ima pomoč pri iskanju stanovanja še poseben pomen.

B. Zaposlitev – Navkljub vsemu zapisanemu je iskanje zaposlitve eden ključnih elementov socialnega vključevanja. Dogaja se na lokalni ravni, ki nima veliko pristojnosti na tem področju. Velikokrat so osebe z mednarodno zaščito brez dokumentov o doseženi stopnji izobrazbe, zaradi česar je dokazovanje usposobljenosti zelo oteženo. Po drugi strani so nekateri osnovni poklici, kot je na primer frizerski, tako normirani, da imajo do njih dostop le tisti z zaključenim šolanjem za ta poklic v Sloveniji. Ta problem normiranih poklicev sicer presega to poročilo, a značilnosti lokalnega trga dela so takšne, da s pomočjo administrativnih zahtev onemogočajo konkurenco.

Mnogi se zato poslužujejo mehanizma, ki jim je na voljo – šestmesečnega usposabljanja na delovnem mestu. Namen tega instrumenta je, da delodajalec izobrazi in usposobi delavca, ki bi ga na koncu tudi zaposlil. Vendar se po poročanju raziskovalcev NIEM to ne zgodi vedno, niti ne v večini primerov. Zato je zelo razširjeno delo na črno.

Pozitiven premik je bila odločitev Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije, da zaposli dve osebi za podporo iskalcem zaposlitve (Ljubljana, Maribor), ki nudita podporo osebam z mednarodno zaščito.

C. Šolanje – Ker je za iskanje zaposlitve pomembno imeti vsaj kakšno dokazljivo izobrazbo, so osebe z mednarodno zaščito že v osnovi v slabšem položaju, saj velikokrat tovrstnih dokumentov nimajo ali pa jih slovenski delodajalci in izobraževalne institucije ne priznavajo. Če dokumente imajo, lahko na center ENIC-NARIC¹⁶ posredujejo vlogo za priznanje izobrazbe. V letu 2017 je bilo vloženih 12 prošelj, v letu 2018 štiri in v letu 2019 sedem. Dodaten problem je seveda poznavanje slovenskega jezika.

15 Aida, Asylum Information Database, Country Report: Slovenia, 2019 update, PIC. Dostopno na: <https://www.asylumineurope.org/reports/country/slovenia>.

16 Dostopno na: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-izobrazevanje-znanost-in-sport/o-ministrstvu/direktorat-za-visoko-solstvo/enic-naric-center/>.

Pri otrocih je malo bolje, saj je osnovna šola v Sloveniji obvezna za vse in zato tudi nikogar ne sme zavrniti, zato pa je vpis v srednjo šolo, ki ni obvezna, pri mladoletnih osebah precej manjši. Zato je bila uvedena možnost opravljanja izpita za tiste, ki ne morejo dokazati, da so opravili osnovno šolo. Potrdilo, če izpit opravijo pozitivno, lahko uporabijo kot dokazilo o zaključeni osnovni šoli. Izpit je sicer v slovenskem jeziku, a imajo kandidati pravico do prevajalca. Po poročanju NIEM sta se v zadnjih letih (2017–2019) izpita udeležili le dve osebi, kar pomeni, da večina te možnosti sploh ne pozna.

Podobna rešitev z izpitom obstaja na Državnem izpitnem centru,¹⁷ kjer lahko oseba, ki ne more dokazati, da ima opravljeno srednjo šolo, opravi izpit (v slovenskem ali angleškem jeziku). Potrdilo lahko uporabi za vpis oz. nadaljevanje šolanja na terciarni ravni.

Od nadaljnjega izobraževanja pa odvrča tudi njegovo trajanje, kar osebo, ki je že izgubila nekaj let izobraževanja, s stališča preživetja sili k iskanju zaposlitve, s čimer se dodatno izpostavi nižjim prejemkom (zaradi stopnje izobrazbe, dela na črno in podobno).

Osebe s priznano mednarodno zaščito se lahko udeležijo oziroma so upravičene do 300-urnega tečaja slovenskega jezika z možnostjo dodatnih 100 ur. Kot ugotavljajo izvajalci tovrstnih usposabljanj, bi bilo te programe potrebno podkrepiti še z razširjenima programoma socialne orientacije in pomoči pri integraciji.

- D. Socialna varnost** – Oseba z mednarodno zaščito ima pravico do socialnega varstva pod enakimi pogoji kot državljani. Se pa večinoma spet zaplete na ravni jezika, ko je potrebno komunicirati z upravnim organom, glede količine informacij o samih storitvah in izvajalcih, neusklajenosti med posameznimi deli sistema socialne varnosti, poznavanja postopkov za pridobitev dohodkovne podpore in ukrepov za zmanjševanje revščine. Ta manko sicer deloma nadomeščajo nevladne organizacije, ki nudijo pomoč pri integraciji in orientacijske programe, vendar je to premalo za zmanjševanje možnosti, da se oseba z mednarodno zaščito ne bi soočala s povečanim tveganjem revščine.

Tako lahko posameznik na mesec dobi 402,58 €, vendar samo, če nima drugih prihodkov. Če je zaprosil še za nadomestilo za strošek najemnine, se ta znesek zniža za 15 %.

- E. Zdravstveno varstvo** – Prosilci za azil imajo le pravico do nujne medicinske pomoči. Osebe z mednarodno zaščito pa imajo pravico do vključenosti v shemo obveznega zdravstvenega zavarovanja. A podobno kot pri zagotavljanju socialne varnosti se tudi tukaj poznajo odsotnost socialnih mrež, poznavanja slovenskega jezika in specifičnosti slovenskega zdravstvenega sistema, kot so na primer osebni zdravnik, potrebe po tolmačih in podobno. Zato so velikokrat odvisni od *pro bono* ambulant, ki jih, predvsem v urbanih središčih, zagotavljajo posamezniki oziroma organizacije. Poseben izziv predstavljajo zoboboli, ki v slovenskem zdravstvenem modelu ne veljajo za nujne primere.

Hkrati se odraslim priporoča, da sklenejo dodatno zdravstveno zavarovanje, saj so drugače lahko stroški zdravljenja zelo visoki. To ne velja za otroke in mladostnike do 18. leta (oziroma do 26. leta v primeru šolanja).

Najznačilnejši primer nekonsistentnosti integracijskega modela v Sloveniji najdemo v ukinitvi enkratne finančne pomoči, do katere je prišlo s spremembo zakonske podlage v letu 2016. S tem je bilo povzročeno stanje, da se je oseba z mednarodno zaščito znašla v položaju, ko je za nekaj mesecev ostala brez socialne varnosti, vse dokler niso bili sprovedeni postopki socialnega zavarovanja. Pogoj zanjo je namreč stalno prebivališče, torej mora oseba z mednarodno zaščito najprej najeti stanovanje (a zanj denarja zaradi ukinitve enkratne socialne pomoči nima) ali pa si urediti bivanje v integracijski hiši (če je prostor na voljo). Zato so ti posamezniki v tem vmesnem obdobju velikokrat tudi prejemniki humanitarne pomoči.

Po drugi strani pa je orientacijski program na voljo le beguncem, ki so bili v Slovenijo premeščeni ali preseljeni.

Priporočila

- Slovenija mora oblikovati celovit sistem podpore integraciji, ki bo deloval dvosmerno: nudil podporo priseljencem in lokalnemu prebivalstvu.
- Oblikovanje lokalnih koordinacij na področju integracije, ki bodo vključevale vse akterje na tem področju (centre za socialno delo, zavode za zaposlovanje, šole, vrtce, zdravstvene domače, predstavnike delodajalcev itn.).
- Razširitev upravičenosti priseljencev do intenzivnega orientacijskega programa z vključevanjem lokalnih akterjev na področju integracije.
- Oblikovanje prilagojenih programov učenja slovenskega jezika, zlasti programov opismenjevanja, še zlasti v obliki individualnega pouka.
- Razvoj izobraževanja za medkulturno mediacijo na ravni izobraževalnega programa in vključitev v nacionalno poklicno kvalifikacijo.
- Vzpostavitev programa za krepitev kompetenc s področja medkulturne mediacije pri akterjih integracije na vseh ravneh - od nacionalne do lokalne.
- Oblikovanje skupnostnih programov v podporo možnostim razpršene nastanitve za lažanje dostopnosti integracijskih podpornih instrumentov.

2. GOSPODARSKO IN POLITIČNO VKLJUČEVANJE MIGRANTOV

Gospodarsko vključevanje

Z novo strategijo na področju migracij je Republika Slovenija določila, da mora z migracijsko politiko na področju ekonomskih migracij zagotoviti predvsem:

- spodbujanje priseljevanja zaradi dela z namenom zmanjševanja strukturnih neskladij na slovenskem trgu dela ter izboljšanja razmerja med zavarovanci in upokojenci;
- oblikovanje pogojev za zmanjšanje odseljevanja državljanov Slovenije;
- spodbujanje vračanja izseljenih državljanov Slovenije.

Hkrati je v začetku leta 2019 Vlada Republike Slovenije naročila posebno študijo z naslovom *Analiza zaposlovanja tujih delavcev v Sloveniji – kakšne so potrebe in od kod prihajajo*, ki bo tudi podlaga za pripravo *Strategije ekonomskih migracij za obdobje 2020–2030*. Študija bo dala odgovor na tri ključna vprašanja:

- Kolikšen del prirasta zaposlenih iz tujine je trenutne in kolikšen ciklične narave?
- Kakšna je struktura usposobljenosti zaposlenih, ki primanjkujejo, oziroma kateri strukturni del zaposlenih se nadomešča s tujimi delavci in kakšna je sektorska struktura zaposlovanja tujih delavcev?
- Iz katerih držav prihajajo tuji delavci oziroma iz katerih držav bi usposobljeni delavci lahko prišli v Slovenijo glede na pričakovanja?

Po podatkih SURS se je število delovno aktivnih tujcev v zadnjih petih letih povečalo za 81 % (stanje oktober 2019). Tako je bilo konec oktobra 2019 med delovno aktivnimi osebami 11 % tujcev ali približno 101.200 oseb. Največ jih je prihajalo iz Bosne in Hercegovine (49 % ali približno 49.600 oseb), sledijo državljani Srbije (13 % ali približno 12.900 oseb) in Kosova (9 % ali približno 9.600 oseb). 96 % teh oseb je bilo zaposlenih, 4 % pa samozaposlenih.

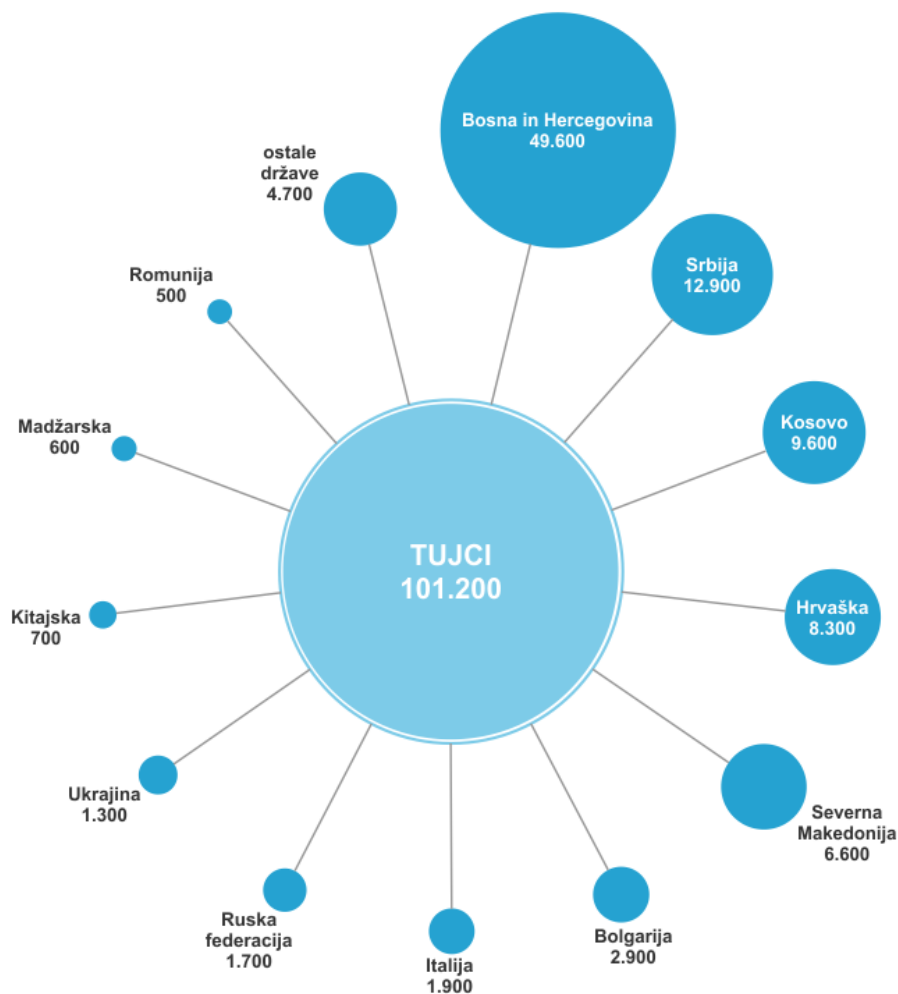
Med delovno aktivnimi tujci jih je imelo kar 91 % osnovno- ali srednješolsko izobrazbo - 21 % jih je doseglo največ osnovnošolsko izobrazbo, 70 % srednješolsko izobrazbo in 9 % višješolsko ali visokošolsko izobrazbo. Od vseh, ki so bili delovno aktivni konec oktobra 2019, jih je 9 % doseglo največ osnovnošolsko izobrazbo, 56 % srednješolsko izobrazbo in 35 % višješolsko ali visokošolsko izobrazbo.

Med vsemi delovno aktivnimi osebami je bilo 55 % moških in 45 % žensk, med tujci pa 80 % moških in 20 % žensk. Največ delovno aktivnih tujcev je delalo v gradbeništvu (27 %), predelovalnih dejavnostih (24 %), prometu in skladiščenju (17 %) ter drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (9 %).¹⁸

Kako lahko življenjske okoliščine skozi formalno-pravna očala prispevajo k različnim interpretacijam, lahko vidimo v dejavnosti transporta, ki večinoma zaposluje tujo delovno silo. Po oceni Ministrstva za delo, družino in enake možnosti Republike Slovenije v tej panogi deluje med 25.000 in 35.000 tujcev oz. državljanov tretjih držav. »Medtem ko slovenska zakonodaja od tujcev, ki dejansko ne prebivajo v Sloveniji in ne nameravajo prebivati pri nas, ne zahteva ureditve prebivališča, pa si ga morajo urediti v skladu z evropsko zakonodajo zaradi pridobitve ustreznih dovoljenj (potrdilo A1). Ti tujci si uredijo prebivališče v Sloveniji, vendar delajo izven Slovenije in tudi dejansko bivajo drugje (v svoji državi).« Zato prihaja do prijav velikega števila oseb na enem naslovu, kar lahko postane vir govoric in nerazumevanja.¹⁹ V odprtem gospodarstvu podjetja delujejo tudi izven območja matične države, sploh na ravni Evropske unije in v evropski soseščini.

18 Uršula Klanjšek, Število delovno aktivnih tujcev v oktobru 2019 za 81 % višje kot pred petimi leti, SURS, 17. 12. 2019. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8572>.

19 Glej na primer Državni svet Republike Slovenije, Sklepi k odprtem vprašanju integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, 16. 5. 2018. Dostopno na: http://www.ds-rs.si/sites/default/files/dokumenti/6ds-7sklep_3_komisij_in_is_lokalcev_integracija_tujcev_lekt.pdf. Ta tema je bila dejansko deležna velike pozornosti v slovenskih medijih v septembru 2020, ko so novinarji „odkrivali“ naslove po Sloveniji, na katerih je bilo prijavljenih tudi več sto oseb.

Vir: SURS

©SURS

Med največkrat omenjenimi ukrepi vključevanja migrantov in beguncev so brezplačni programi učenja slovenskega jezika ter spoznavanja slovenske družbe, ki od leta 2012 potekajo na podlagi javno veljavnega programa *Začetna integracija priseljencev*. V prvih petih letih se je tečajev udeležilo več kot 6.500 migrantov iz 86 različnih držav. Med udeleženci je bilo največ državljanov Bosne in Hercegovine, Srbije, Kosova, Severne Makedonije in Rusije, kar sovпада tudi z alokacijo izdanih dovoljenj za prebivanje. Po podatkih iz *Strategije na področju migracij* je bilo 63 % vseh tečajnikov ženskega spola, najpogostejša starost pa je bila 31–35 let.

Lokalne skupnosti do sprejema strategije niso imele »formalnih pristojnosti za izvajanje ukrepov na področju azila in migracij, čeprav se integracija dejansko izvaja na ravni lokalne skupnosti in jo vzdržujejo različni programi ali kratkoročni projekti nevladnega sektorja (večinoma jih financirata država ali Evropska unija).«²⁰

Posebna kategorija vključevanja je poznavanje in obvladovanje slovenskega jezika, predvsem pri iskanju zaposlitve. Poročilo NEIM²¹ prav to omenja kot glavno oviro za zaposlitev beguncev oziroma oseb s subsidiarno zaščito. Pomanjkanje statističnih podatkov omejuje podrobnejši vpogled v trenutno stanje zaposlenosti beguncev in oseb s subsidiarno zaščito. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje lahko zbira podatke samo o osebah, ki so na zavodu prijavljene kot brezposelne. Po njihovi zaposlitvi zaradi zaščite osebnih podatkov temu več ne sledi.

Čeprav imajo osebe s priznano mednarodno zaščito enak dostop do zaposlitve, je ta pravica zgolj **formalna. Zelo jo zamejujejo:**

20 Maja Ladič et al., Nacionalni mehanizem za evalvacijo integracije Slovenija, Poročilo za leto 2018, Mirovni inštitut, 2020.

21 Ibid.

- stopnja znanja in obvladovanja slovenskega jezika;
- posedovanje dokazil o izobrazbi in proces nostrifikacije izobrazbe;
- veliko število normiranih delovnih mest v Sloveniji;
- nedostopnost stanovanj v večjih regionalnih središčih;
- odpor do zaposlovanja beguncev;
- pomanjkanje socialne mreže;
- pripravljenost na zaposlovanje žensk in
- razpoložljivost varstva otrok (v delovnem času).

Še v slabšem položaju so prosilci za azil, saj se lahko zaposlijo šele po devetih mesecih in to zgolj v primeru, da v tem času niso dobili negativne odločbe. K temu poročevalci dodajo še problem nepripravljenosti nekaterih delodajalcev na zaposlitev osebe z mednarodno zaščito.

Plačilo za delo

Iz poročila NIEM izhaja, da so osebe z mednarodno zaščito v večini primerov zaposlene na delovnih mestih, ki so plačana minimalno. »V primerih družin, zlasti z več kot dvema otrokoma, so ljudje ugotovili, da v resnici nimajo finančne koristi v primerjavi z brezposelnostjo in prejemanjem socialnih transferjev (socialna pomoč in otroški dodatek). Še več bi lahko iztržili z delom na črnem trgu. To velja za vse, ki živijo v Sloveniji, ne le za begunce. Glavna težava je, da so plače prenizke, zlasti minimalna plača. Komunikacija med osebami z mednarodno zaščito in centri za socialno delo se zdi nezadovoljiva, saj mnogi ne razumejo vseh svojih pravic. Na primer večina intervjuvanih beguncev ni vedela, da četudi so zaposleni in prejemanje minimalno plačo, od države še vedno lahko dobijo določeno socialno pomoč/transferje. Ta problematika je še posebej vidna v prvih treh letih po prejemu statusa, saj je to obdobje, ko – poleg socialnih transferjev, če so brezposelni – lahko prejmejo tudi finančno podporo za najemnino (kar je velik strošek, zlasti v Ljubljani).«²²

Politično vključevanje

Spodbujanje političnega vključevanja priseljencev je pomemben element prizadevanj za izboljšanje sodelovanja priseljencev v javnem življenju, s čimer lahko pozitivno in preventivno vplivamo na stopnjo njihove marginalizacije in izkoriščanja.

Volilna pravica je splošna in enaka, kar pomeni, da je pravica vsakega državljana, ki je dopolnil 18 let, voliti in biti izvoljen ne glede na razredno, narodnostno, rasno, ekonomsko ali drugo pripadnost. Vendar lahko na volitvah v Državni zbor Republike Slovenije kandidirajo le osebe s statusom državljana. Pri lokalnih volitvah pa ima vsak volilno pravico samo v svoji občini, saj gre za vezanost volilne pravice na prebivalce lokalne skupnosti. Volilno pravico na lokalnih volitvah imajo tudi državljanji drugih držav članic EU z dovoljenjem za stalno prebivanje in prijavljenim stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji oziroma potrdilom o prijavi prebivanja in prijavljenim začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji ter tujci z dovoljenjem za stalno prebivanje in prijavljenim stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.²³

Po večletnih prizadevanjih nevladnih organizacij so bili v letu 2015 v Svet za vključevanje tujcev izvoljeni trije predstavniki priseljencev za območje držav bivše Jugoslavije (brez Hrvaške), za območje držav članic Evropske unije in za območje vseh ostalih držav. Na žalost se je Svet za vključevanje tujcev sestajal zelo redko, če sploh, da bi bil v letu 2020 prenovljen. Sodeč po objavi na spletnem portalu Vlade Republike Slovenije ta svet danes deluje brez predstavnikov priseljencev.²⁴

22 Od leta 2007 je minimalna plača v bruto zneskih z 538,53 EUR „narasla“ na 886,63 EUR v letu 2019, da bi v letu 2020 znašala 940,58 EUR oziroma 662,15 EUR neto.

23 Državna volilna komisija, 2020

24 Vlada Republike Slovenije, Svet za vključevanje tujcev, <https://www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/svet-za-vkljucjevanje-tujcev/>. Sestava Sveta za vključevanje (integracijo) tujcev je bila pred imenovanjem nove sestave poimensko naslednja: mag. Sandi Čurin, predsednik sveta; Nataša Potočnik, namestnica predsednika sveta; Tilen Božič, član; mag. Dušan Lužar, član; dr. Jernej

Zadnja leta so se intenzivirali politični predlogi za dopolnitev Ustave Republike Slovenije, s katero bi pripadnikom narodnih skupnosti Albancev, Bošnjakov, Črnogorcev, Hrvatov, Makedoncev in Srbov priznali status narodnostnih manjšin. Te trenutno ne uživajo posebnega ustavnega varstva, kot ga uživajo italijanska in madžarska ter romska skupnost. Kar pomeni, da ne položaj ne status narodnih skupnosti, ki predstavljajo kar dobrih 10 % prebivalstva Slovenije, nista pravno urejena, prav tako ne njihove kulturno-identitetne pravice.

Priporočila

- Poleg okrepljenih dejavnosti za učenje slovenskega jezika je potrebno oblikovati posebne programe poklicnega usmerjanja in prilagojene programe poklicnega izobraževanja (predvsem na deficitarnih področjih).
- Vzpostavitev mehanizma ozaveščanja in obveščanja delodajalcev ter krepitev njihovih kompetenc za medkulturno komunikacijo.
- Prosilcem za mednarodno zaščito je treba zagotoviti hitrejši dostop na trg dela, s sedanjih devet mesecev na največ tri mesece po oddaji prošnje, ter jim tako omogočiti možnost za zakonito delo in zaposlitev.
- Izvedba temeljite analize razlogov in okoliščin, ki vplivajo na socialno aktivacijo posameznikov in posameznic.

3. ZAKONITE POTI ZA MIGRANTE

Kot je že bilo izpostavljeno, je velika večina priseljencev v Slovenijo prišla po »zakoniti poti« na podlagi predpisov o prebivanju Republiki Sloveniji.

Tujec lahko v Sloveniji pridobi:

- *dovoljenje za začasno prebivanje*, ko ima dokazljiv namen prebivanja v Sloveniji. Ob izpolnjevanju pogojev se dovoljenje izda za določen čas (največ eno leto). Podaljša se ga pod enakimi pogoji, kot je bilo izdano. Praviloma za prvo dovoljenje zaprosi v tujini, na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije.
- *dovoljenje za stalno prebivanje*; zanj lahko tujec zaprosi po določenem neprekinjenem in zakonitem času prebivanja v Sloveniji. Izdano je brez omejitve trajanja in v prošnji ni potrebno izkazati namena stalnega prebivanja v Sloveniji.

Dokazljiv namen so lahko zaposlitev ali delo, samozaposlitev, sezonsko delo, dnevna delovna migracija, migracija, napotitev, premestitev znotraj gospodarske družbe, modra karta EU, študij, delo na področju raziskav in visokega šolstva, združitev družine, združitev družine pri osebah z mednarodno zaščito v Sloveniji, interes države, rezidentstvo za daljši čas (LTR) v drugi državi EU, tujec slovenskega rodu.

Konec decembra 2019 je imelo v Sloveniji veljavno dovoljenje za prebivanje ali potrdilo o prijavi prebivanja več kot 196.470 oseb (v letu 2018 176.043) – med njimi jih je 167.438 državljanov tretjih (ne EU) držav. Med veljavnimi dovoljenji za začasno prebivanje je največ enotnih dovoljenj za prebivanje in delo, sledijo jim veljavna dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve z družino in zaradi študija.

Največ veljavnih dovoljenj imajo državljani Bosne in Hercegovine, sledijo jim državljani Kosova, Srbije, Severne Makedonije in Ruske federacije.

Preselitve in premestitve beguncev

V letu 2018 je bilo na podlagi prvega Okvirnega sporazuma med Ministrstvom za notranje zadeve Republike Slovenije in IOM iz Turčije v Slovenijo trajno preseljenih 34 sirskih beguncev. Med majem 2016 in marcem 2018 je v Slovenijo s pomočjo IOM varno prispelo 253 prosilcev za azil, in sicer 172 oseb iz Grčije in 81 oseb iz Italije.²⁵ Zanje je bil zagotovljen osnovni trimesečni orientacijski program.

Združevanje družinskih članov

Oseba s statusom begunca ali subsidiarne zaščite, dodeljene za več kot eno leto, lahko v 90 dneh po pridobitvi statusa zaprosi za dovoljenje za prebivanje tudi za svoje družinske člane, in sicer pod pogojem, da je družina obstajala že pred prihodom v Republiko Slovenijo.

Za družinske člane štejejo:

- zakonec, partner v partnerski skupnosti oziroma partnerski zvezi ali partner, s katerim združevalec živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti;
- mladoletni neporočeni otroci združevalca;
- mladoletni neporočeni otroci zakonca, partnerja v partnerski skupnosti oziroma partnerski zvezi ali partnerja, s katerim združevalec živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti;
- polnoletni neporočeni otroci in starši združevalca, zakonca, partnerja v partnerski skupnosti oziroma partnerski zvezi ali partnerja, s katerim združevalec živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, če ga je združevalec, zakonec, partner v partnerski skupnosti oziroma partnerski

25 IOM, Ključne aktivnosti in projekti 2018–2019, <https://slovenia.iom.int/publication/leaflet-assistance-family-reunification-procedures-provided-iom>.

zvezi ali partner, s katerim združevalec živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, po zakonu države, katere državljan je, dolžan preživljati;

- starši združevalca, ki je mladoletnik brez spremstva.

Osebi z mednarodno zaščito lahko pri vlaganju prošnje za združevanje družinskih članov na Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije pomaga Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC). Oseba mora prošnji priložiti listinske dokaze, ki izkazujejo družinsko vez in istovetnost družinskih članov.

Leta 2018 je bilo za združevanje družinskih članov vloženih 59 vlog. 50 vlog so vložile osebe s statusom begunca, devet vlog so oddale osebe s subsidiarno zaščito. Upravni organ je odločitev sprejel v 27 primerih. Devetim osebam je bilo izdano dovoljenje za stalno prebivanje, v devetih primerih je bila vloga zavrnjena in v devetih primerih je bil postopek ustavljen.

Leta 2019 je bilo za združevanje družinskih članov vloženih 38 vlog. 31 vlog so vložile osebe s statusom begunca, sedem vlog so oddale osebe s subsidiarno zaščito. Ministrstvo je sprejelo 52 odločitev. 37 vlog je bilo rešenih pozitivno.

Oprostitev plačila šolnin in štipendij

Republika Slovenija je v okviru financiranja vsebin v sklopu dvostranske, bilateralne razvojne pomoči kot dela uradne razvojne pomoči, ključnega instrumenta mednarodnega razvojnega sodelovanja države, za oprostitev in plačilo šolnin ter štipendij v letu 2019 namenila 12.316.842 EUR (v letu 2018 9.758.700 EUR) oziroma skoraj polovico vseh sredstev, namenjenih bilateralni razvojni pomoči.

Vrsta dvostranske pomoči za leto 2018

2017		2018		2019		
Dvostranska razvojna pomoč (v EUR)	Delež razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (v %)	Dvostranska razvojna pomoč (v EUR)	Delež razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (v %)	Dvostranska razvojna pomoč (v EUR)	Delež razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (v %)	
Oprostitev in plačilo šolnin ter štipendij	8.704.236	45,39	9.758.700	45,04	12.316.842	49,92

Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, drugi viri

Pri tem instrumentu se postavlja resno vprašanje, koliko možnost šolanja (zaradi oprostitve plačila šolnin) v Sloveniji prispeva k begu možganov iz matičnih držav, predvsem iz držav Zahodnega Balkana.

Mladoletniki brez spremstva

Za Slovenijo poseben izziv med migranti predstavljajo mladoletniki brez spremstva, ki po definiciji spadajo med ranljive osebe s posebnimi potrebami. Slovenija se v preteklosti s to skupino oseb ni srečevala pogosto, zato je bila sama oskrba te skupine otrok slabše razvita. Zato se je na sistemski ravni oblikoval pilotni projekt namestitve za mladostnike brez spremstva na dveh lokacijah v državi (Nova Gorica in Postojna).

Nov *Zakon o mednarodni zaščiti* je predpisal načelo otrokove največje koristi in tako vpeljal dodatno varstvo; zakon tako tudi določa, da se mora mladostnikom omogočiti dostop do prostočasnih dejavnosti in igre tako na prostem kot v notranjosti. V dijaških domovih se otroci nahajajo v okolju, kjer so tudi drugi otroci, in imajo 24-urno oskrbo strokovno usposobljenih delavcev.

Po nekaterih navedbah obstaja potreba po dodatnem usposabljanju zaposlenih v dijaških domovih za delo z ranljivimi in travmatiziranimi otroki. Nevladne organizacije se zato zavzemajo za skupnostni model namestitve in oskrbe, kamor sodijo:

- a. stanovanjske skupnosti s 24-urno prisotnostjo strokovnih delavcev;
- b. stanovanjske skupine, ki omogočajo delno samostojno bivanje in
- c. nameščanje mlajših otrok v rejniške družine.

Priporočila

- Osnovna zahteva je oblikovanje in krepitev zakonitih poti za priseljevanje na podlagi 5. cilja *Globalnega dogovora o varnih, urejenih in zakonitih migracijah*.
- Oblikovanje programa skupnostne namestitve mladostnikov brez spremstva, ki bo zagotovil njihovo integracijo v izobraževalni sistem, preprečeval zgodnje opuščanje šolanja, spodbujal učenje življenjskih spretnosti, uvedel sistem mentorstva in podobno.
- Oblikovanje posebne podporne skupine za celovito obravnavo otrok žrtev trgovine z ljudmi, ki bi zagotavljala posebno nastanitev s prilagojeno obravnavo ter primerno usposobljen kader za to občutljivo področje. Podoben mehanizem bi bilo potrebno ustvariti tudi za žrtve mučenja in za osebe z duševnimi motnjami.
- Izvedba celovite analize učinkov instrumenta opustitev in oprostitev šolnin ter štipendij.

4. MEDNARODNA PARTNERSTVA IN DIASPORE

Strategija Vlade Republike Slovenije na področju migracij iz leta 2019 skladno z določili Strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarni pomoči iz leta 2018 določa, da je delovanje Republike Slovenije usmerjeno v podporo partnerskim državam pri njihovem uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja, in sicer na štirih izbranih področjih. Ta so:

- (i) dostojno delo, produktivna zaposlenost in trajnostni gospodarski razvoj (cilj trajnostnega razvoja št. 8);
- (ii) miroljubne in vključujoče družbe ter učinkovite, odgovorne in pregledne ustanove (cilj trajnostnega razvoja št. 16);
- (iii) trajnostni načini proizvodnje in porabe oziroma krožno gospodarstvo (cilj trajnostnega razvoja št. 12) ter
- (iv) boj proti podnebnim spremembam (cilj trajnostnega razvoja št. 13).

Republika Slovenija je v okviru financiranja vsebin v sklopu dvostranske, bilateralne razvojne pomoči kot dela uradne razvojne pomoči, ključnega instrumenta mednarodnega razvojnega sodelovanja države, za stroške z oskrbo beguncev in migrantov v Sloveniji v letu 2019 namenila 2.216.391 EUR ali devet odstotkov razpoložljive dvostranske razvojne pomoči. V letu 2018 je za ta namen namenila 2.073.591 EUR, kar je predstavljalo 9,6 odstotkov razpoložljive dvostranske razvojne pomoči.

Vrsta dvostranske pomoči za leto 2018

	2017		2018		2019	
	Dvostranska razvojna pomoč (v EUR)	Delež razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (v %)	Dvostranska razvojna pomoč (v EUR)	Delež razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (v %)	Dvostranska razvojna pomoč (v EUR)	Delež razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (v %)
Stroški za oskrbo beguncev in migrantov v Sloveniji	829.936	4,33	2.073.591	9,57	2.216.391	8,98

Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, drugi viri

Razdelitev stroškov z oskrbo beguncev in migrantov po ministrstvih ter vladnih službah 2018

Ministrstvo	Izvajalec	Namen	Obseg	
			EUR	delež
Urad Vlade za oskrbo in integracijo migrantov	Urad Vlade za oskrbo in integracijo migrantov	Stroški za bivanje, prehrano, osnovne pripomočke, opismenjevanje, učno pomoč, pomoč pri nastanitvi, zdravje, prevoz in ostalo začasno oskrbo	1.596.496	77 %
MZ	Zdravstveni domovi, bolnišnice, izvajalci zdravstvenih storitev	Storitve nujne zdravstvene oskrbe	338.732	16 %
MNZ	MNZ	Informiranje, zagotavljanje brezplačne pravne pomoči pred sodišči, prevajanje in tolmačenje v postopkih mednarodne zaščite (25-odstotna soudeležba)	90.698	4 %
MDDSZ	MDDSZ	Del sredstev za oskrbo mladoletnih oseb brez spremstva, ki jih je zagotovil MDDSZ	47.665	2 %
SKUPAJ			2.073.591	100 %

Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije

Organizacije diaspore, predvsem narodnih skupnosti iz držav Zahodnega Balkana oziroma nekdanjih jugoslovanskih republik, si aktivno prizadevajo za okrepitev svojega statusa s spremembo Ustave Republike Slovenije, s katero bi določili, da so nekdanji konstitutivni narodi Jugoslavije oziroma njihove skupnosti v Sloveniji izenačene z manjšinami (Italijani, Madžari) ter romsko skupnostjo.

Priporočila

- Oblikovanje programov podpore delovanju organizacij diaspore in krepitev njihovih kompetenc za podporo migrantom ter osebam z mednarodno zaščito.
- Krepitev povezovanja med organizacijami diaspore ter akterji integracijske politike na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.
- Pregled učinkov obstoječega modela podpore beguncem kot dela uradne razvojne pomoči.

5. MIGRACIJE Z VIDIKA ENAKOSTI SPOLOV

Glede na sestavo prebivalstva Slovenije je tega »1. aprila 2020 sestavljalo 1.052.649 moških in 1.044.546 žensk. Delež žensk med državljani Slovenije je znašal 51,2 % (ta delež sicer že vrsto let zelo počasi upada); med tujimi državljani pa je bilo žensk 33,4 % (po večletni rasti se je ta delež od 1. januarja 2018 znižal za 1,9 odstotne točke).«²⁶ To razmerje je v skupini beguncev in prosilcev za mednarodno zaščito še nižje.

Statistični podatki kažejo, da je bilo v letu 2018 med priseljenimi prebivalci tega leta, stari mi 15 ali več let, tujih državljanov 21.650. Od tega jih je bilo z območja nekdanje Jugoslavije skoraj 80 % (17.213). Med njimi je bilo 21,2 % žensk, od katerih je bilo 73,6 % neaktivnih iskalk zaposlitve, aktivne iskalk zaposlitve oziroma brezposelne so predstavljale 2 %, zaposlene 24 %. Pri moških je bilo leta 2018 zaposlenih 92,4 % vseh oseb. Zato pa je imelo več kot 14 % žensk višješolsko ali visokošolsko izobrazbo, medtem ko sta le 2 % moških dosegala takšno izobrazbo. Po drugi strani je imelo skoraj 40 % priseljenih žensk osnovnošolsko ali nižjo izobrazbo, medtem ko je bilo med moškimi takšnih 23,2 %.

Če povzamemo po drugem prostovoljnem pregledu implementacije ciljev trajnostnega razvoja iz leta 2020, je Slovenija po indeksu človekovega razvoja v EU za ženske na devetem mestu, za moške pa na trinajstem. Po indeksu enakosti spolov, ki ga spremlja Evropski inštitut za enakost spolov, se Slovenija uvršča na enajsto mesto med državami EU. Slovenija je leta 2019 dosegla 68,4 točk na indeksu enakosti spolov, kar je višje od povprečja EU (66,2). Med letoma 2005 in 2017 se je njena ocena izboljšala za 7,5 točk. V javnem življenju se neenakost med drugim kaže tako, da ženske kljub višji izobrazbi manj pogosto zasedajo položaje gospodarskega in političnega odločanja, pogosteje so zaposlene v prekarnih zaposlitvah, za svoje delo prejemajo nižje plačilo, pogosteje so izpostavljene spolnemu nadlegovanju in jih je bistveno manj v t. i. poklicih prihodnosti, na primer na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij in umetne inteligence.

Leta 2018 je bila razlika v plačah med moškimi in ženskami v Sloveniji relativno nizka, in sicer 8,7 % (medtem, ko je na evropski ravni znašala 16 %). Na drugi strani je na področje izobraževanja vpisanih 87 %, v zdravstvu in socialni varnosti 76 % ter v družboslovnih vedah 66 % študentk, medtem ko je na področje informacijske in komunikacijske tehnologije vpisanih le 15 % študentk. Delež žensk na vodstvenih položajih postopoma raste od leta 2012. V Sloveniji delež žensk na vodstvenih položajih trenutno dosega 26,6 %, kar je več od evropskega povprečja, ki znaša 18,6 %.²⁷

V *Strategiji mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarni pomoči do leta 2030*, ki gradi na *Agendi za trajnostni razvoj 2030*, je enakost spolov opredeljena kot ena izmed dveh presečnih vsebin (druga je varstvo okolja). Strategija je določila, da bo Slovenija:

- (i) vključevala enakost spolov v načrtovanje, oblikovanje, izvajanje in evalvacijo posameznih aktivnosti ter razvojnega sodelovanja kot celote;
- (ii) pri odločanju o aktivnostih razvojnega sodelovanja si bo prizadevala za podporo ukrepom v korist enakosti spolov;
- (iii) podpirala bo integracijo enakosti spolov v sistem vrednot, poslanstva in upravljanja vseh razvojnih ter humanitarnih deležnikov in
- (iv) spodbujala vključevanje presoje vpliva na okolje in na enakost spolov v načrtovanje ter izvajanje razvojnih aktivnosti.

S stališča cilja trajnostnega razvoja št. 5 je pomembno, da se na to naveže tudi *Strategija na področju migracij*. Povečane migracije so v zadnjih letih razkrile dodatne dejavnike izključenosti žensk, ki so se v Slovenijo iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij priselile zaradi dela, združevanja z družino ali kot begunke:

- socialna izključenost in socialno-ekonomska marginalizacija;
- izoliranost žensk iz drugih kulturnih okolij;

26 Barica Razpotnik, 1. aprila 2020 v Sloveniji 2.097.195 prebivalcev ali 1.300 več kot tri mesece prej, SURS, 30. 7. 2020. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8974>.

27 Vlada Republike Slovenije, Implementacija ciljev trajnostnega razvoja, Drugi prostovoljni nacionalni pregled, Slovenija 2020, julij 2020. Dostopno na: https://slovenia2030.si/files/VNR2020_Slovenia-SI.pdf.

- obstoj različnih sistemskih in praktičnih ovir;
- pomanjkanje skupnostnega pristopa;
- pomanjkanje ustreznega sodelovanja in povezovanja deležnikov.

Zato so predvsem nevladne organizacije v tem obdobju pripravile in izvedle kar nekaj projektov na temo zmanjševanja teh razlik.

Na tem področju so pomembni programi socialne aktivacije, v sklopu katerih projekte financira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, sofinancirata pa jih tudi Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada na podlagi *Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020*, 9. prednostne osi „Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine“, 9.1 prednostne naložbe „Aktivno vključevanje, vključno s spodbujanjem enakih možnosti in dejavnega sodelovanja ter izboljšanje zaposljivosti“, 9.1.2 specifičnega cilja „Opolnomočenje ciljnih skupin za približevanje trgu dela“. Ciljna skupina so polnoletne ženske iz drugih kulturnih okolij z jezikovnimi ovirami, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje v Sloveniji ali slovensko državljanstvo in so upravičence/prejemnice denarne socialne pomoči ali na podlagi *Zakona o urejanju trga dela (ZUTD)* vpisane v evidenco brezposelnih oseb ali na podlagi ZUTD vpisane v evidenco oseb, ki so začasno nezaposeljive ali neaktivne osebe s kompleksno socialno problematiko.

SURS tudi poroča, da so bile matere 2.183 otrok, rojenih v letu 2019 v Sloveniji (ali mati vsakega devetega), tuje državljanke. »Med temi je bilo največ državljanek Bosne in Hercegovine (40 %); sledile so državljanke Kosova (18 %); državljanek držav članic EU je bilo 254 (12 %). Tuje državljanke, ki so v letu 2019 rodile v Sloveniji, so bile ob rojstvu otroka stare povprečno 29,5 leta ali za 1,8 leta mlajše od državljanek Slovenije, ki so rodile v letu 2019.«²⁸

Spolno nasilje in nasilja na podlagi spola

V sklopu projekta *Protect* je pisarna IOM v Ljubljani opravila mapiranje obstoječih podpornih storitev na področju spolnega nasilja na podlagi spola za begunce in begunke ter migrante in migrantke. Identificirali so ključne vrzeli in izzive, ki so jih ponudniki storitev prepoznali pri svojem praktičnem delu z begunci in migranti. »Čeprav ni javno dostopnih zbirnih podatkov, ponudniki storitev spolno nasilje in nasilje na podlagi spola na splošno prepoznavajo kot prevladujoči težavi v migrantski skupnosti, pri čemer sta nasilje v družini in trgovina z ljudmi za otroke brez spremstva opredeljeni kot ključni tveganji. Pri identifikaciji in zagotavljanju pomoči žrtvam spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola v Sloveniji so bili opredeljeni naslednji ključni izzivi:

- pomanjkanje kontinuirane oskrbe zaradi večinoma tranzitne narave bivanja prosilcev_k za mednarodno zaščito in beguncev_k v Sloveniji;
- jezikovna ovira med migranti_kami in ponudniki pomoči, zlasti tistimi, ki so specializirani na področju pomoči v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola;
- neobstoj specializirane pomoči za otroke, zlasti pomanjkanje primernih nastanitvenih objektov za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi;
- omejen dostop do upravičencev_k do mednarodne zaščite, ki bi lahko potrebovali_e pomoč, ko prebivajo v zasebnih nastanitvah in se več ne udeležujejo integracijskih programov;
- projektna narava pomoči.«²⁹

28 Martina Žnidaršič, Število živorojenih tudi v 2019 manjše od 20.000, SURS, 2020. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8908>.

29 IOM, PROTECT – Preprečevanje spolnega nasilja na podlagi spola nad migranti_kami ter krepitev podpore žrtvam, 2019. Dostopno na: <https://slovenia.iom.int/publication/mapping-report-sexual-and-gender-based-violence>.

Priporočila

- Oblikovanje programov stalne podpore za (1) razvoj predvsem socialnih, jezikovnih, komunikacijskih veščin in spretnosti, (2) dvig funkcionalnih kompetenc za aktivno reševanje socialnih problematik (računalniško opismenjevanje), (3) dvig motivacije in opolnomočenje za vstop na trg dela, (4) dvig oziroma pridobitev delovnih kompetenc, to je uporabnih znanj, spretnosti in sposobnosti za izboljšanje možnosti vstopa na trg dela.
- Okrepitev zmogljivosti in podpornega okolja za sodelovanje akterjev v lokalnem oziroma regionalnem okolju.
- Okrepitev dejavnosti za zmanjševanje spolnega nasilja za begunce in begunke, skladno z ugotovitvami IOM.

III. ZAKLJUČKI

Pregled je podal prerez dogajanja na področju integracije migrantov in oseb z mednarodno zaščito. Gradi na celovitem monitoringu tega področja, predvsem za področje azila, ki ga opravljajo različne nevladne organizacije v okviru različnih projektov, ki jih financirata Republika Slovenija in Evropska komisija. Na drugi strani so nevladne organizacije tiste, ki izvajajo veliko podpornih integracijskih dejavnosti. Splošno opažanje je, da je potrebno na področju integracij kot dvosmernem procesu še veliko storiti. Momentov in elementov, ki vplivajo na uspešnost ter učinkovitost integracij, je veliko, ti pa na določen način kažejo na precejšnjo fragmentacijo dejavnosti in odsotnost močnejše koordinativne funkcije. Zato je izjemnega pomena, da v procese odločanja v Sloveniji vključimo vse akterje in deležnike, ki imajo kaj za prispevati. Le tako bosta Agenda 2030, ki prinaša vrsto ciljev in podciljev za področje migracij, kot tudi Globalni dogovor o varnih, urejenih in zakonitih migracijah, dejansko zaživela kot referenčni točki zagotavljanja, da na nacionalni ravni delujemo skladno z njima. Ukrepanje in načrtovanje poteka na bolj pragmatični ravni zagotavljanja minimalnih standardov oskrbe za čim večje število obravnavanih oseb.

V nadaljevanju so na enem mestu zbrana priporočila, ki smo jih oblikovali na podlagi zahtev, ki so jih v preteklosti v različnih oblikah izrazile nevladne organizacije. Za učinkovito integracijo migrantov in oseb z mednarodno zaščito je potrebno uresničiti spodnja priporočila:

- Slovenija mora oblikovati celovit sistem podpore integraciji, ki bo deloval dvosmerno: nudil podporo priseljencem in lokalnemu prebivalstvu.
- Oblikovanje lokalnih koordinacij na področju integracije, ki bodo vključevale vse akterje na tem področju (centre za socialno delo, zavode za zaposlovanje, šole, vrtce, zdravstvene domove, predstavnike delodajalcev itn.).
- Razširitev upravičenosti priseljencev do intenzivnega orientacijskega programa z vključevanjem lokalnih akterjev na področju integracije.
- Oblikovanje prilagojenih programov učenja slovenskega jezika, zlasti programov opismenjevanja, še zlasti v obliki individualnega pouka.
- Razvoj izobraževanja za medkulturno mediacijo na ravni izobraževalnega programa in vključitev v nacionalno poklicno kvalifikacijo.
- Vzpostavitev programa za krepitev kompetenc s področja medkulturne mediacije pri akterjih integracije na vseh ravneh - od nacionalne do lokalne.
- Oblikovanje skupnostnih programov v podporo možnostim razpršene nastanitve za lažanje dostopnosti integracijskih podpornih instrumentov.
- Poleg okrepljenih dejavnosti za učenje slovenskega jezika je potrebno oblikovati posebne programe poklicnega usmerjanja in prilagojene programe poklicnega izobraževanja (predvsem na deficitarnih področjih).
- Vzpostavitev mehanizma ozaveščanja in obveščanja delodajalcev ter krepitev njihovih kompetenc za medkulturno komunikacijo.
- Prosilcem za mednarodno zaščito je treba zagotoviti hitrejši dostop na trg dela, s sedanjih devet mesecev na največ tri mesece po oddaji prošnje, ter jim tako omogočiti možnost za zakonito delo in zaposlitev.
- Izvedba temeljite analize razlogov in okoliščin, ki vplivajo na socialno aktivacijo posameznikov in posameznic.

- Osnovna zahteva je oblikovanje in krepitev zakonitih poti za priseljevanje na podlagi 5. cilja *Globalnega dogovora o varnih, urejenih in zakonitih migracijah*.
- Oblikovanje programa skupnostne namestitve mladostnikov brez spremstva, ki bo zagotovil njihovo integracijo v izobraževalni sistem, preprečeval zgodnje opuščanje šolanja, spodbujal učenje življenjskih spretnosti, uvedel sistem mentorstva in podobno.
- Oblikovanje posebne podporne skupine za celovito obravnavo otrok žrtev trgovine z ljudmi, ki bi zagotavljala posebno nastanitev s prilagojeno obravnavo ter primerno usposobljen kader za to občutljivo področje. Podoben mehanizem bi bilo potrebno ustvariti tudi za žrtve mučenja in za osebe z duševnimi motnjami.
- Izvedba celovite analize učinkov instrumenta opustitev in oprostitev šolnin ter štipendij.
- Oblikovanje programov podpore delovanju organizacij diaspore in krepitev njihovih kompetenc za podporo migrantom ter osebam z mednarodno zaščito.
- Krepitev povezovanja med organizacijami diaspore ter akterji integracijske politike na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.
- Pregled učinkov obstoječega modela podpore beguncem kot dela uradne razvojne pomoči.
- Oblikovanje programov stalne podpore za (1) razvoj predvsem socialnih, jezikovnih, komunikacijskih veščin in spretnosti, (2) dvig funkcionalnih kompetenc za aktivno reševanje socialnih problematik (računalniško opismenjevanje), (3) dvig motivacije in opolnomočenje za vstop na trg dela, (4) dvig oziroma pridobitev delovnih kompetenc, to je uporabnih znanj, spretnosti in sposobnosti za izboljšanje možnosti vstopa na trg dela.
- Okrepitev zmogljivosti in podpornega okolja za sodelovanje akterjev v lokalnem oziroma regionalnem okolju.
- Okrepitev dejavnosti za zmanjševanje spolnega nasilja za begunce in begunke, skladno z ugotovitvami IOM.

IV. DODATKI

Število prebivalcev in naravno gibanje prebivalstva po: LETO, MERITVE			
	Prebivalstvo - 1. januar	Naravni prirast	Naravni prirast na 1.000 prebivalcev
2001	1990094	-1031	-0,5
2002	1994026	-1200	-0,6
2003	1995033	-2130	-1,1
2004	1996433	-562	-0,3
2005	1997590	-668	-0,3
2006	2003358	752	0,4
2007	2010377	1239	0,6
2008	2025866	3509	1,7
2009	2032362	3106	1,5
2010	2046976	3734	1,8
2011	2050189	3248	1,6
2012	2055496	2681	1,3
2013	2058821	1777	0,9
2014	2061085	2279	1,1
2015	2062874	807	0,4
2016	2064188	656	0,3
2017	2065895	-268	-0,1
2018	2066880	-900	-0,4
2019	2080908	-1260	-0,6

Vir: SURS, Podatkovna baza SiStat

Začetna stran >> Demografsko in socialno področje >> Prebivalstvo >> Osnovni podatki o prebivalstvu >> Število prebivalcev in naravno gibanje prebivalstva, letno >> Število prebivalcev in naravno gibanje prebivalstva, Slovenija, letno

PREBIVALSTVO, NARAVNO IN SELITVENO GIBANJE, SLOVENIJA letno

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prebivalstvo - 1. januar	2025866	2032362	2046976	2050189	2055496	2058821	2061085	2062874	2064188	2065895	2066880	2080908
Živorojeni	21817	21856	22343	21947	21938	21111	21165	20641	20345	20241	19585	19328
Umrli	18308	18750	18609	18699	19257	19334	18886	19834	19689	20509	20485	20588
Priseljeni iz tujine	30693	30296	15416	14083	15022	13871	13846	15420	16623	18808	28455	31319
Odseljeni v tujino	12109	18788	15937	12024	14378	13384	14336	14913	15572	17555	13527	15106

Vir: SURS, Podatkovna baza SiStat

PROŠNJE ZA MEDNARODNO ZAŠČITO V REPUBLIKI SLOVENIJI, stanje julij 2020

LETO	ŠTEVILO VLOG - vseh skupaj	ZAHTEVEK - PONOVI POSTOPEK	PONOVI POSTOPEK	REŠENE ZADEVE	PRIZNAN STATUS	ZAVRNJENE PROŠNJE	USTAVITEV POSTOPKA	ZAVRŽENJE PROŠNJE	VARNA TRETJA DRŽAVA	BEGUNSKA KRIZA	PRESELI-TEV	RELOKA-CI-JA
1995	6	/	/	17	2	4	10	1	/			
1996	35	/	/	26	0	0	5	21	/			
1997	72	/	/	51	0	8	15	28	/			
1998	337	/	/	82	1	27	13	41	/			
1999	744	/	/	441	0	87	237	117	/			
2000	9244	/	/	969	11	46	831	0	81			
2001	1511*	/	/	10042	25	97	9911	9	0			
2002	640	/	60	739	3	105	619	12	0			
2003	1101	35	45	1166	37	123	964	17	25			
2004	1208	35	70	1125	39	317	737	20	12			
2005	1674	77	160	1848	26	661	1120	38	3			
2006	579	61	339	901	9	561	228	43	0			
2007	434	39	56	576	9	276	238	53	0			
2008	260	18	52	325	4	145	164	12	0			
2009	202	15	22	228	20	89	96	23	0			
2010	246	35	31	239	23	55	120	27	14			
2011	358	51	19	392	24	78	177	40	73			
2012	304	43	21	328	34	75	110	57	52			
2013	272	31	23	374	37	82	177	59	19			
2014	385	27	23	360	44	51	216	49	0			
2015	277	18	22	265	46	87	89	44	0	141		
2016	1308	7	44	1136	170	96	621	249	0	1184		124
2017	1476	20	51	1572	152	89	949	382	0	0		108
2018	2875	40	27	2886	102	135	2372	277	0	0	40	21
2019	3821	39	56	3838	85	128	3273	352	0	0	0	2
2020	1938	24	22	1548	72	127	1063	290	0	0	0	0

Število vlog je seštevek vseh skupaj (prve + ponovne), od te številke pa je bilo ponovnih - št. v drugi koloni

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije

VELJAVNA DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE V LETU 2019 - DRŽAVLJANI EVROPSKEGA GOSPODARSKEGA PROSTORA IN ŠVICARSKE KONFEDERACIJE

	31. 1. 2019		28. 2. 2019		31. 3. 2019		30. 4. 2019		31. 5. 2019		30. 6. 2019		31. 7. 2019		31. 8. 2019		30. 9. 2019		31. 10. 2019		30. 11. 2019		31. 12. 2019		31. 12. 2019			
	PPSP*	PPP**	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	PPSP	PPP	SKUPAJ	SKUPAJ
Avstrija	210	337	210	332	210	332	210	330	209	330	208	332	210	327	210	327	210	323	210	323	210	323	211	325	212	324	536	536
Belgija	40	84	39	82	39	82	39	92	39	92	39	90	37	74	37	74	37	76	37	75	37	75	37	83	36	87	123	123
Bolgarija	1486	3463	1603	3567	1536	3579	1532	3577	1532	3577	1532	3589	1593	3568	1618	3525	1645	3502	1658	3520	1676	3531	1676	3531	1692	3492	5184	5184
Ciper	1	17	1	16	1	20	1	21	1	21	1	21	1	17	1	16	1	16	1	14	1	14	1	15	1	15	16	16
Češka republika	112	160	112	146	111	165	111	174	111	174	113	166	113	104	113	109	114	107	115	128	114	114	114	161	115	163	278	278
Danska	21	36	21	33	21	34	21	33	21	33	21	32	21	29	21	30	21	29	21	30	21	30	21	25	20	25	45	45
Estonija	8	27	8	21	8	25	8	25	8	25	8	25	8	24	8	26	8	27	8	28	8	28	8	28	8	29	37	37
Finska	17	45	18	27	19	33	19	50	19	50	19	48	19	34	19	33	19	29	19	24	20	24	20	27	20	27	47	47
Francija	139	337	138	344	140	359	140	364	140	364	141	344	140	272	142	261	143	248	144	253	144	253	144	280	145	287	432	432
Grcija	22	66	22	78	22	87	22	91	22	91	22	91	22	75	22	76	22	71	22	70	23	70	23	75	23	73	96	96
Hrvatska	7063	5218	7063	5413	7089	5484	6983	5562	6983	5562	7017	5631	7095	5653	7098	5685	7104	5669	7100	5655	7105	5733	7105	5733	7097	5815	12912	12912
Irska	32	50	32	52	31	54	32	54	32	54	33	51	33	52	33	49	33	43	33	43	33	43	33	45	33	48	81	81
Islandija	1	3	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2	5	2	5	2	5	2	5	2	6	8	8
Italija	690	2539	700	2509	713	2504	714	2524	714	2524	718	2545	730	2512	743	2478	759	2488	770	2484	775	2504	775	2504	782	2528	3310	3310
Latvija	20	41	19	48	20	52	19	55	19	55	19	53	20	48	20	50	20	49	20	48	20	48	20	48	20	49	69	69
Liechtenstein																												
Litva	20	44	20	35	20	40	19	42	19	42	19	42	20	30	20	31	20	32	20	33	20	33	20	35	20	38	58	58
Luksemburg																												
	6	6		5	2	4	2	4	2	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	4	5

VELJAVNA DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE V LETU 2019 - DRŽAVLJANI EVROPSKEGA GOSPODARSKEGA PROSTORA IN ŠVICARSKE KONFEDERACIJE

VELJAVNA DOVOLJENJA V LETU 2019 - DRŽAVLJANI TRETJIH DRŽAV

VELJAVNA DOVOLJENJA V LETU 2019 - DRŽAVLJANI TRETJIH DRŽAV							
	31. 10. 2019		30. 11. 2019		31. 12. 2019		31. 12. 2019
	DSP	DZP	DSP	DZP	DSP	DZP	SKUPAJ
Afganistan	16	5	16	6	17	8	25
Albanija	75	144	75	145	76	140	216
Alžirija	11	13	11	13	11	12	23
Angola	1	1	1	1	1	1	2
Argentina	17	34	17	33	17	33	50
Armenija	7	3	7	3	7	3	10
Avstralija	50	36	50	36	50	36	86
Azerbajdžan	3	20	3	24	3	23	26
Bahrajn				1		1	1
Bangladeš	7	24	7	29	7	27	34
Barbados		1		1		1	1
Belize		3		3		3	3
Belorusija	98	88	98	85	98	96	194
Benin	1		1	1	1	1	2
Bocvana	1		1		1		1
Bolivija	2	1	2	1	2	1	3
Bosna in Hercegovina	46324	41388	46517	42154	46712	42893	89605
Braziliya	74	97	75	102	75	101	176
Burkina Faso	4	2	4	2	4	2	6
Burundi		1		1		1	1
Čad	1		1		1		1
Čile	6	12	6	11	6	9	15
Črna gora	644	345	642	402	647	445	1092
Dominikanska republika	150	31	150	31	150	32	182
Egipt	68	56	67	58	69	60	129
Ekvador	6	5	6	5	6	5	11
Eritreja	14		19		19		19
Etiopija	4	2	4	2	4	2	6
Fidži	1	2	1	1	1	1	2
Filipini	97	78	97	80	98	81	179
Gabon		1		1		1	1
Gambija	16	7	16	8	17	8	25
Gana	14	8	14	8	14	9	23
Gruzija	5	14	5	13	5	14	19
Gvajana	1		1		1		1
Gvatemala		5		5		5	5
Gvineja	3		3		3		3
Gvineja Bissau	1	2	1	2	1	2	3
Haiti	2		2		2		2
Honduras	3	1	3	1	3	1	4
Hongkong		6		6		6	6
Indija	101	176	101	191	101	203	304
Indonezija	32	23	32	24	32	23	55
Irak	19	6	19	6	19	7	26

Iran	30	102	30	110	30	115	145
Izrael	17	41	19	39	19	40	59
Jamajka	6	2	6	2	6	2	8
Japonska	55	47	55	48	55	50	105
Jemen	1	4	1	6	1	6	7
Jordanija	14	14	14	13	14	14	28
Južnoafriška republika	7	70	7	71	7	70	77
Kambodža	3		3		3		3
Kamerun	8	4	8	5	8	5	13
Kanada	49	63	49	64	49	66	115
Kazahstan	57	109	58	124	58	127	185
Kenija	16	7	17	7	17	7	24
Kirgizistan	4	3	4	6	4	7	11
Kitajska	1007	550	1010	540	1014	559	1573
Kolumbija	30	27	31	28	31	30	61
Komori	1		1		1		1
Kongo		1		1		0	0
Kongo, demokratična rep.	6	2	6	2	6	3	9
Koreja, južna	13	38	13	39	13	41	54
Kosovo	15559	10469	15664	10652	15765	10934	26699
Kostarika	3	1	3	1	3	1	4
Kuba	50	27	50	27	50	27	77
Kuvajt		2		2		2	2
Laos	2	1	2	1	2	1	3
Libanon	5	10	5	9	5	9	14
Liberija	1	2	1	2	1	2	3
Libija	3	16	3	16	3	16	19
Madagaskar	5	7	5	7	5	7	12
Malavi		2		2		2	2
Maldivi		13		11		13	13
Malezija	3	6	3	6	3	6	9
Mali		2		2		2	2
Maroko	15	20	17	20	17	21	38
Mavricij	6		6		6		6
Mehika	30	41	31	39	31	41	72
Mjanmar						0	0
Moldavija	227	58	227	54	225	54	279
Monako						0	0
Mongolija	1		1		1		1
Mozambik	3	1	3	1	3	1	4
Namibija		1		1		1	1
Nepal	5	12	5	18	5	19	24
Niger						0	0
Nigerija	50	35	50	37	52	34	86
Nikaragva	1	4	1	4	1	4	5
Nova Zelandija	10	7	10	9	10	9	19
Oman	1		1		1		1
Pakistan	13	27	13	29	13	32	45

Palestina	11	7	11	4	11	4	15
Panama	2	1	2	1	2	1	3
Papua Nova Gvineja	1	1	1	1	1	1	2
Paragvaj	3	2	3	2	3	2	5
Peru	29	12	29	12	29	13	42
Portoriko				1		1	1
Ruanda	1	2	1	2	1	2	3
Ruska federacija	1393	2119	1417	2184	1445	2202	3647
Saint Kitts in Nevis		1		1		1	1
Sveti Vincencij in Grenadine						0	0
Salvador	1	1	1	1	1	1	2
San Marino	1		1		1		1
Savdska Arabija		3		3		3	3
Senegal	2		2		2		2
Severna Makedonija	10008	4897	10025	5262	10039	5505	15544
Sierra Leone		1		1		1	1
Singapur	1	2	1	2	1	2	3
Sirska arabska republika	28	12	28	11	28	11	39
Slonokoščena obala	1		1		1		1
Somalija		1		1		1	1
Srbija	7996	13077	8012	13319	8043	13386	21429
Sudan	3	1	3	1	3	1	4
Šrilanka	7	8	7	9	7	10	17
Tadžikistan	1	2	1	3	1	3	4
Tajska	216	152	216	152	216	163	379
Tajvan, provinca	14	12	14	13	14	13	27
Tanzanija	1	2	1	2	1	2	3
Togo		1		1		1	1
Trinidad in Tobago	4	1	4	1	4	1	5
Tunizija	49	31	48	32	49	35	84
Turčija	89	201	90	218	91	220	311
Turkmenistan	1		1		1	1	2
Uganda	2	2	2	2	2	2	4
Ukrajina	1375	1194	1389	1229	1397	1256	2653
Urugvaj	2		2		2		2
Uzbekistan	12	22	12	23	12	21	33
Venezuela	20	27	21	26	21	26	47
Vietnam	13	14	13	13	13	15	28
Zambija	2	5	2	5	2	4	6
Združene države Amerike	218	334	220	334	218	361	579
Zelenortski otoki	2	1	2	1	2	1	3
Zimbabve	5	1	5	1	5		5
SKUPAJ	86710	76639	87096	78425	87488	79950	167438
	163349		165521		167438		

*DSP - DOVOLJENJE ZA STALNO PREBIVANJE

**DZP - DOVOLJENJE ZA ZAČASNO PREBIVANJE

Priseljeni prebivalci, stari 15 ali več let po: SPOL, DRŽAVA PREJŠNJEGA PREBIVALIŠČA, LETO, DRŽAVLJANSTVO, STATUS AKTIVNOSTI

		2018				
		Tuji državljani				
		Priseljeni prebivalci, stari 15 ali več let - SKUPAJ	Aktivni - skupaj	Zaposleni	Brezposelni	
					Neaktivni - skupaj	
Moški	- Države, nastale na območju nekdanje Jugoslavije - SKUPAJ	13566	12785	12545	240	781
	- Države EU - SKUPAJ	1937	1370	1324	46	567
	- Druge evropske države - SKUPAJ	380	280	276	4	100
	AFRIKA	93	65	31	34	28
	AZIJA	252	173	149	24	79
	SEVERNA IN SREDNJA AMERIKA	66	31	29	2	35
	JUŽNA AMERIKA	23	13	12	1	10
	AVSTRALIJA IN OCEANIJA	14	8	7	1	6
Ženske	- Države, nastale na območju nekdanje Jugoslavije - SKUPAJ	3647	964	877	87	2683
	- Države EU - SKUPAJ	904	419	381	38	485
	- Druge evropske države - SKUPAJ	382	166	155	11	216
	AFRIKA	31	12	5	7	19
	AZIJA	244	135	109	26	109
	SEVERNA IN SREDNJA AMERIKA	72	21	18	3	51
	JUŽNA AMERIKA	34	12	6	6	22
	AVSTRALIJA IN OCEANIJA	5	3	3	0	2

Vir: SURS

Priseljeni prebivalci, stari 15 ali več let po: SPOL, DRŽAVA PREJŠNJEGA PREBIVALIŠČA, LETO, DRŽAVLJANSTVO, IZOBRAZBA

		2018		
		Tuji državljani		Višješolska, visokošolska
		Osnovnošolska ali manj	Srednješolska	
Moški	- Države, nastale na območju nekdanje Jugoslavije - SKUPAJ	3150	10100	316
	- Druge evropske države	88	126	166
	AFRIKA	47	36	10
	AZIJA	58	110	84
	SEVERNA IN SREDNJA AMERIKA	11	28	27
	JUŽNA AMERIKA	7	8	8
	AVSTRALIJA IN OCEANIJA	4	7	3
Ženske	- Države, nastale na območju nekdanje Jugoslavije - SKUPAJ	1455	1672	520
	- Druge evropske države	145	96	141
	AFRIKA	14	10	7
	AZIJA	85	91	68
	SEVERNA IN SREDNJA AMERIKA	29	23	20
	JUŽNA AMERIKA	16	7	11
	AVSTRALIJA IN OCEANIJA	3	1	1

Vir: SURS

Meddržavne selitve po: SELITVE, STAROSTNE SKUPINE, LETO, DRŽAVLJANSTVO, SPOL

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Tuji državljani		Tuji državljani		Tuji državljani		Tuji državljani		Tuji državljani	
	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske
Priseljeni iz tujine	7603	5062	8764	4996	10308	5212	17612	6489	20293	7267
0–4 let	334	278	286	260	314	259	380	378	460	390
5–9 let	369	312	311	307	374	322	463	386	509	446
10–14 let	379	279	326	280	311	316	438	406	424	426
15–19 let	486	375	530	414	502	431	736	468	850	532
20–24 let	807	703	1042	752	1420	768	3153	966	3921	1204
25–29 let	1103	782	1223	746	1587	745	2942	914	3517	1049
30–34 let	1013	669	1179	597	1503	619	2559	788	3002	821
35–39 let	906	512	1120	495	1256	489	2199	637	2508	802
40–44 let	676	427	888	405	1090	456	1830	537	1976	600
45–49 let	597	270	764	273	824	332	1292	372	1404	404
50–54 let	425	166	506	189	564	178	840	268	921	240
55–59 let	254	106	289	96	302	117	426	139	464	137
60–64 let	111	61	132	58	125	76	185	89	185	76
65–69 let	66	43	79	48	83	39	87	57	75	58
70–74 let	34	19	43	24	24	27	42	32	33	33
75–79 let	20	25	33	22	21	22	28	19	36	18
80–84 let	14	15	5	18	6	12	9	15	6	18
85+ let	9	20	8	12	2	4	3	18	2	13

Vir: SURS

[...]

CILJ 5: Izboljšanje dostopnosti in prožnosti poti za zakonite migracije

21. Zavezuje se, da bomo možnosti in poti za zakonite migracije prilagodili tako, da bosta ob upoštevanju demografskih danosti in dejanskega stanja na trgu dela, da bodo izboljšane možnosti za izobraževanje, da bo spoštovana pravica do družinskega življenja in da bodo upoštevane potrebe migrantov v ranljivem položaju; to bo omogočilo širše in bolj raznovrstne možnosti za varne, urejene in zakonite migracije. Za uresničitev te zaveze bomo črpali iz naslednjih ukrepov:

- a. Oblikovanje dvostranskih, regionalnih in večstranskih sporazumov za mobilnost delavcev, ki bodo upoštevali človekove pravice in enakost spolov ter zagotavljali običajne pogoje zaposlovanja po posameznih panogah, v sodelovanju z ustreznimi deležniki, na podlagi standardov, smernic in načel Mednarodne organizacije dela ter v skladu z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in delovnim pravom.
- b. Spodbujanje regionalne in medregionalne mobilnosti delavcev z mednarodnimi in dvostranskimi dogovori, kot so režimi prostega gibanja, vizumska liberalizacija ali vizumi za vstop v več držav, ter podlagami za sodelovanje na področju mobilnosti delovne sile v skladu s prednostnimi nalogami držav, s potrebami lokalnega trga ter s ponudbo znanj in veščin.
- c. Pregled in dopolnitev obstoječih možnosti in poti za zakonite migracije, z namenom da se v skladu z zahtevami lokalnega in nacionalnega trga dela, na podlagi ponudbe znanj in veščin ter v sodelovanju z zasebnim sektorjem in drugimi ustreznimi deležniki optimizira usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgih dela, upoštevajo demografske razmere ter razvojni izzivi in priložnosti.
- d. Oblikovanje prožnih sistemov za mobilnost delavcev migrantov, ob upoštevanju pravic in enakosti spolov, v skladu z lokalnimi in nacionalnimi potrebami na trgu dela ter ponudbo znanj in veščin na vseh ravneh, tudi začasnih, sezonskih, krožnih in hitrih programov na področjih, kjer delovne sile primanjkuje, in sicer z zagotavljanjem prožnih, prilagodljivih in nediskriminatornih možnosti za pridobivanje vizumov in dovoljenj, na primer za zaposlitev za nedoločen ali določen čas, za študij z možnostjo večkratnega vstopa, za poslovne namene, obiske, naložbe in podjetništvo.
- e. Spodbujanje učinkovitega usklajevanja znanj in veščin v gospodarstvu države, z vključevanjem lokalnih organov in drugih ustreznih deležnikov, zlasti zasebnega sektorja in sindikatov, v analizo lokalnega trga dela, prepoznavanje vrzeli pri znanjih in veščinah, ugotavljanje potreb po določenih profilih ter ocenjevanje učinkovitosti politik na področju delovnih migracij, da bi omogočili s trgom skladno mobilnost pogodbenih delavcev pozakoniti poti.
- f. Spodbujanje učinkovitih programov usklajevanja ponudbe in povpraševanja na trgu dela s krajšimi postopki za izdajo vizumov in dovoljenj pri standardnem zaposlovanju ter s ponudbo pospešenih in poenostavljenih postopkov za izdajo vizumov in dovoljenj za delodajalce, ki ravnajo skladno s pravili.
- g. Oblikovanje ali nadgradnja obstoječih nacionalnih in regionalnih praks za sprejem in bivanje v ustreznem časovnem okviru, in sicer zaradi sočutja, humanitarnih ali drugih razlogov v primeru migrantov, ki so bili prisiljeni zapustiti izvorne države zaradi nenadnih naravnih nesreč in drugih negotovih razmer, na primer z zagotavljanjem humanitarnih vizumov, zasebnega sponzorstva, dostopa otrok do izobraževanja ter začasnih delovnih dovoljenj, kadar prilagoditev v izvorni državi ali vrnitev vanjo ni mogoča.
- h. Sodelovanje pri prepoznavanju, oblikovanju in krepitevi rešitev za migrante, ki so bili prisiljeni zapustiti izvorne države zaradi postopnih naravnih nesreč, škodljivih učinkov podnebnih sprememb in degradacije okolja, kot so širjenje puščav, degradacija tal, suša in dvig morske gladine, tudi s ponudbo načrtovanih premestitev in možnosti pridobitve vizumov, kadar prilagoditev v izvorni državi ali vrnitev vanjo ni mogoča.
- i. Olajšanje dostopa do postopkov za združevanje družin migrantov na vseh ravneh usposobljenosti z ustreznimi ukrepi za uveljavljanje pravice do družinskega življenja in koristi otrok, tudi s preverjanjem in dopolnjevanjem obstoječih zahtev, na primer glede dohodka, jezikovnega znanja, trajanja bivanja, delovnih dovoljenj ter dostopa do socialnega skrbstva in storitev.
- j. Širitev razpoložljivih možnosti za akademsko mobilnost, vključno z dvostranskimi in večstranskimi sporazumi, ki olajšajo akademske izmenjave, na primer s štipendijami za študente in zaposlene na akademski ravni, gostujočimi profesorskimi staži, skupnimi programi usposabljanja in ponudbo mednarodnih raziskovalnih možnosti, v sodelovanju z akademskimi ustanovami in drugimi ustreznimi deležniki.

[...]

